

„...a beszélgetést nem akadályozták meg a szovjet örök”

(Sorozatunk befejező része a lap 4. oldalán található.)

Tiszteletadás a 301-es parcellánál

Szombaton ezrek és ezrek rótták le tiszteletüket és kegyeletüket Nagy Imrénél és mártírjainak a rákoskeresztúri új köztemető 301-es parcellájának behantolt sírjainál. A legtöbben egy-egy szál virágot is elhelyeztek a parcellákat övező sírkertekben, ahol méltóságteljesen, hosszú sorokban vonultak el a fővárosiak és a vidékiek.

A vidéki városokból és falvakból egész csoportok érkeztek a temetőbe külön autóbuszokkal, mindazok, akik a pénteki gyásznapon nem tudtak jelen lenni a gyászszertartáson, illetve nem jutottak el a temetőbe. Sok kopjafánál még délben is lehetett találkozni az eltemetettek gyászoló hozzátartozóival, akik közül jó néhányan most találkoztak egymással három évtized múltán, s együtt idézték fel kivégzett szeretteik emlékét.

A mártírok temetkezési helyét, a sírhantokat és a kopjafákat szombaton is koszorúk, virágcsokrok, zászlók, fekete és nemzetiszínű szalagokkal átfont mécsesek és gyertyák borították.

Helena Nemcová, a Charta 77 képviselője, Faludy György, valamint Király Béla a gyásznapon.

Fotó: Kapfinger

Bush elnök is javasolni fogja

Kedvezmények hazánkunknak

Bush — Magyarország

A Fehér Ház pénteken este bejelentette, hogy George Bush elnök javasolni fogja a törvényhozásnak: nyújtsanak gazdasági és kereskedelmi kedvezményeket Magyarországnak.

A Fehér Ház közleménye szerint „az Egyesült Államok üdvözlöli a magyar kormány bejelentett szándékát, hogy megbeszéléseket kezd az ellenzékekkel, első lépésként a többpárti választások felé. Tekintettel a haladásra Magyarországon, az

elnök törvényalkotást javasol majd, hogy biztosítsák Magyarországnak az általános vámkedvezményeket és engedélyezzék az OPIC (a külföldi amerikai beruházásokat támogató és garantáló kormányhivatal) működését”.

Jóllehet az amerikai kormány szándékai már korábban ismeretesek voltak, a bejelentést aligha véletlenül időzítették a Nagy Imre és mártírjai temetése utáni órákra. Az eddig ismertek szerint a törvényhozás mindkét pártja támogatja a kor-

mány kezdeményezéseit a Magyarországnak nyújtandó gazdasági könnyítések. Az általános vámkedvezményt főként fejlődő országoknak nyújtják, hogy elősegítsék kivitelüket az amerikai piacra. A rendszer bevezetésével egyes árucsoportokban mérséklődne a vámköltség, amelyek a magyar export többségét jelentik.

Az OPIC tevékenysége jelentősen elősegítheti az amerikai gazdaság Magyarország iránti érdeklődését, a különbö-

ző beruházásokat. Egyúttal tárgyal már a képviselőház arról, hogy az úgynevezett legnagyobb kedvezményt, azaz a normális kereskedelmi feltételeket ne az eddigi rendszer szerint, évenkénti hosszabbításal nyújtsák Magyarországnak, hanem egyszerre öt éves időtartamra.

Hír szerint remény van arra is, hogy a kedvezményt határidő nélkül, tartósan nyújtsák, ami a Lengyelország számára biztosított gyakorlatnak felel meg.

Lányomnak mondom...

...menyem is értsen belőle — tartja a közmondás. Mivel nem hiszek a véletlenekben, tudom, hogy nem ok nélkül jutott eszembe ez a gondolat éppen akkor, amikor nemzeti gyásznapiunk sajtóvisszhangját elolvastam. Külön érdekessége ennek, hogy szinte a kémiai próbák lakmuspapírájaként hatottak az elmúlt napok hazai eseményei a határainkon túli különböző korú, nemű, pártállású nyilatkozókra, elemzőkre. Mindabból, amit elmondtak, vagy jobbnak láttak elhallgatni, legalább annyi kiderül saját történelmükről, mint a nálunk zajló folyamatról.

Nehéz bölcsen politizálni, még nehezebb kívülről megítélni más államok többé vagy kevésbé szabad sajtójának cikkei, de ez esetben Alfred de Vigny egyik aforizmájának tartalma egybehangzik a tapasztalatokkal. A francia filozófus úgy látta: „A világ történelme nem egyéb, csak a hatalom harca a közvélemény ellen; amikor a hatalom követi a közvéleményt, erős, amikor szembeszáll vele, elbukik”.

Nem kétséges, valóban ilyen egyszerű lehetne, ha a közvélemény mindenütt megfelelően érdeklődő és felnőten politizáló lenne, s legfőképpen kellő mennyiségben és minőségben áramló információ tudatában dönthetne. A helyes megítélést azonban annyi minden zavarja. Június 16. számunkra volt nevezetes nap, június 17. pedig a német embereknek fontos. Az NSZK-ban pirosetűs ünnep, a német egység napja, amelyre kegyelettel illik emlékezni minden... Kinek is? A népfelkelés, a munkásmozgalmak során békésen rendőrköt lefegyverző, szabad választásokat követelő emberek utódainak. Jóval kevésbé annak az államnak, amely szovjet tankok segítségével, majd halálos ítéletek tucatjaival juttatta állampolgárai eszébe a tudatukban s a valóságban kijelölt határokat. Ne feledjük, a mi október 23-ánk csak három és fél évvel e fenti berlini események után zajlott! Szinte kísérteties belegondolni, hogy mennyire hasonlítanak a folyamatok és a módszerek. Akik ezt hivatalosan megítélik, ugyanúgy járnak, mint a magyar közmondásban Bodóné, aki mindig másról beszélt, ha a bor árát kérték. Alkalmasint egy NDK-beli tévé-kommentátor azt írta: nekik „csöppet sem hiányzik a munkanélküliség, a lakbérzúszorások, a dagadatok tanulási privilégiuma”. Lehet, de akkor nem tudom, miért akad évről évre ezer és ezer olyan állampolgár, aki mégis közelebből kíváncsi erre. S igaz ugyan, hogy a német testvériséget a keleti oldalon nem emlegetik, de elfogadják, ha az NSZK belső kereskedelemnek tekinti azt, ami nem az, és egy NDK márkáért egy NSZK márkát ad.

A csehszlovákiai sajtó hivatalos nyilatkozói szintén nem tehetnek sokat: ha elismerik, hogy 1956. november 4-én valóban nem a törvényes kormány hívására indultak meg a láncfalpasok, mást is el kell ismerniük. Az NDK vezetése azonban — ebből a szempontból nézve — viszonylag jobb helyzetben van. A nyelv és a hírközlés bent felállított akadályain kevés jut át, mind mennyiségi, mind minőségi tekintetben. A Kárpát-medencében ilyen korlátok alig vannak — legalábbis földrajzi összehasonlításban. Ha ideje, kedve volt valakinek meghallgatni, végignézni, milyen „események” zajlottak pénteken Budapesten, meglehet. Ezért világos, hogy a hang, ami erre reagált, jóval nyersebb, s ha lehet így fogalmazni: messiásabb volt. Gondolom, a határozott, férfias véleményre vágyó polgárnak odaát egyéb álma sem volt, mint Jan Fojtík nyilatkozatát meghallgatni. A mi kis „ellenforradalmunk”, mert hát így címezte a számára sajnálatos „eseményeket”, nem kevés gondot okozhatott neki. Az addig rendben lehet szerinte, hogy mi, holmi Dubcek-interjúval, Bős-Nagygyaros felfüggesztéssel ne avatkozzunk bele országba belügyeibe, de az, amit ő tett, nem ilyen beavatkozás, hanem egyszerű, nemes veretű minősítés.

Csupán egyetlen baj lehet: egyrészt, ez inkább öt minősíti, nem gyásznapiunkat, másrészt aligha tudott minden tévét és rádiót kikapcsolni. Akkor pedig...

Tóttós Gábor

Világszerte rengeteg képpel, terjedelmes riportokkal foglalkozott a sajtó Nagy Imre és sorsátársai temetésével. A rádiók és a televíziók általában első helyen közölték a beszámolókat, a lapok pedig a távoli Japántól a választásokra készülő Görögorszáig szinte mindenütt tudósítottak a budapesti gyásznapról.

A The Washington Post szombaton azzal kommentálta elsődleges helyszíni beszámolóját, hogy „a temetés engedélyezése fordulópontot jelent az MSZMP számára... A párt a leghaladóbb lett a kommunista világ uralmon lévő pártjai között”. A CBS-TV értékelése szerint a temetés felhívás volt arra, hogy a kommunista párt adja át a hatalmat és a szovjet csapatokat vonják ki. Az ABC a hangulatot tartózkodónak, de kommunistaellenesnek jellemezve utalt arra, hogy sokan idegesek voltak: a kínai fejlemények figyelemztetést jelentenek.

A brit kereskedelmi televízió hangoztatta: „Ez a nap mérőföldkő a kommunista Európa történetében, hiszen nemcsak Nagy Imrét temették, hanem a kommunizmus sztálinista modelljét is” Nagy Imre kommunista volt, de többpárti demokráciát akart és szakítást a varsói paktummal. Eretnekségeért életével kellett fizetni, de eszméi megvalósulóban vannak a mai Magyarországon. Leróva tiszteletüket Nagy Imre és sorsátársai előtt, a magyarok most

azt remélik, hogy végre békében élhetnek hazájuk múltjával”. Londonban a szombati lapok kivétel nélkül beszámolnak „a Hősök terén 1956 hősei előtt tisztelgő magyarok gyászünnepeiről”. A cikkek a kormány hivatalos képviselőinek megjelenését szembeállítják az MSZMP távolmaradásával, s a gyászbeszédek ismertette megállapítják, hogy a „legélesebben szovjet- illetve kommunistaellenes beszédet” Rácz Sándor és Orbán Viktor mondta. A The Guardian megjegyzi, hogy az előző napok idegessége és feszültsége alábbhagyott, mert a kormány ígéretének megfelelően rendőrök nem voltak láthatók a szertartáson.

A madridi El Pais tudósítója úgy véli, hogy az ellenzék szervezési sikere mozgásba lendítheti a reformokat ellenző erőket, mind Magyarországon, mind pedig a szomszédos államokban. A cikk megemlíti, hogy jelen volt a szovjet nagykövetség munkatársa is, de demonstratív távol maradt Románia, Albánia, Kína és a KNDK képviselője. A lap vezércikke a Pozsgay-vezette reformista szárny erőfeszítéseinek tulajdonítja a megemlékezés létrejöttét, hangoztatva, hogy az esemény lehetetlen lett volna a peresztrojka nélkül. A konzervatív sajtó a szertartást a kommunizmus elleni magyar tömegtiltakozásnak minősíti. A spanyol TV szerint a nemzeti megbékélést egyes radikális erők csak a kommunis-

ták választási veresége után tartják elképzelhetőnek.

A francia lapok közül a Le Figaro vezércikkében politikai jelentőségűnek nevezte a száz-ezrek jelenlétét a temetésen, csakúgy mint a párt vezetőinek távollétét. „Egy nép és kormánya végezte a különös temetést... a bűnös minősítéstől az áldozatig egyetlen lépés volt csupán. De hatalmas lépés — amely a politikai terrort elválasztja a gondolat szabadságától” — hangoztatja az írás. A Le Quotidien de Paris a pénteki napot Nagy Imre és mártírtársai posztumusz győzelmének és velük együtt a demokratikus eszmék diadalának minősíti. Molnár Miklós, a Genfben élő emigráns történész pedig „igazi belső robbanásnak” nevezi.

Belgiumban a kommunista Le Drapeau Rouge elsődleges nagy fotót közölt a temetésről, a következők aláírásával: „Mialatt Kínában a gerontokraták klikkje azzal próbálkozik, hogy visszaforgassa a történelem kerekét és újraírja a tienanmeni véres napok történetét, Magyarországon Nagy Imre rehabilitálásával ennek az ellenkezőjét tapasztalhatjuk.” A Le Soir mélyszélesen jelképesnek nevezi, hogy „Magyarországon hatalmon lévő kommunista párt a héten kezdte meg a tárgyalásokat az ellenzékkel a szabad választásokról és egy többpárti demokráciáról — az 1956-os felkelés céljairól...”

Az NSZK-ban a rádiók és televízióállomások híradói azt hangsúlyozták, hogy Magyarország méltósággal és fegyelmetten nyitott új fejezetet történetében és a szertartás egyben hivatalos búcsú volt a sztálini múlttól. A nagy példányszámú Westdeutsche Allgemeine Zeitung szerint a magyar reformerek számára a szavahihetőség természetes cselekedete volt, hogy az egykor törvényen kívül helyezett miniszterelnöknek visszaadták becsületét, s ez végső soron az egész népre is vonatkozik. Mint a tekintélyes újság megállapítja, a jelképes tettek az is benne foglaltatik, hogy a párt teljes fodulatot hajtott végre önértelmezésében.

Az osztrák újságok bőséges tudósítások címeiben és szövegeiben egyaránt visszatérnek az olyan értékelések, hogy a gyásznapi mártírok feltámadásának, a magyar demokrácia újjászülésének napja lett. A Volksstimme, az Osztrák KP lapja viszont annak a véleménynek ad hangot, hogy a gyászbeszéd korántsem szolgált a nemzeti megbékélést és a múlt egyoldalú értékelését tükrözték. A Kurier külön kommentárt szentel a nemzeti közeli vonatkozásoknak, kifejtve, hogy a reformmozgalomnak nemcsak a tragikus múlttal és a korábbi hazugságokkal kell szembenéznie. Kelet-Európában az új gondolkodás még beleütközik a régi realitásokba, a történelem ellen har-

coló erőbe — hangoztatta a lap példaképpen a berlini falnál eldördülő lövésekre, a prágai letartóztatásokra, a földgyalukra és a diákok ellen bevetett tankokra hivatkozva.

Az NDK lapjai szombaton „Heves támadások az MSZMP és a Szovjetunió ellen” címmel az ADN jelentését közlik: „Pénteken nagygyűlés volt Budapesten Nagy Imre egykori miniszterelnök és más politikusok emlékére, akiket az 1956-os események kapcsán hazaárulással vádoltak, majd halálra ítélték. Több ellenzéki csoport szónokai követelték Magyarország kilépését a Varsói Szerződésből, a szovjet csapatok kivonását és egy „semleges” Magyarország megeremítését.” Az ifjúsági szövetség lapja, a Junge Welt magyarázatként háttéranyagot közöl a magyar belpolitikai helyzetéről. A szerző szerint egyre világosabbá válik, hogy az ország befolyásos erői a szocialista modelltől való elfordulásban és a nyugat-európai szociáldemokrácia felé fordulásban látják a magyarok jövőjét. A pénteki szertartás előtt íródott cikk végül így fogalmaz: „Nagy Imre és társai rehabilitálása ma egész Magyarországot izgalomban tartja, azokat is, akiknek hozzátartozóit 1956-ban megkötözték, megkötözték, főlakasztották, csak azért, mert a forradalmat védelmezték, azt a forradalmat, amelyről éppen manapság nyilvánosan senki sem beszél”. A csehszlovák napilapok szombaton részletesen

beszámoltak a kegyeleti szertartásról. A Rudé Právo megállapította, hogy a gyásznapi nyugodtan zajlott le, „a ravatalnál azonban a magyarországi szocialista fejlődést befeketítő hangok és nyílt támadások hangoztak el az MSZMP, a Szovjetunió ötvenes évekből politikája, a szovjet csapatok magyarországi jelenléte ellen. A beszédeknek ezek a kitételei nem voltak összhangban a nemzeti megbékélés kinyilvánított igyekezetével”. A csehszlovák sajtó egyébként a TASZSZ-ra hivatkozva egyöntetűen azt is megemlíti, hogy csütörtökön fiatalok tüntettek a budapesti szovjet nagykövetség előtt.

A bolgár tömegtájékoztató nagyon szűkszavúan foglalkozott a pénteki eseményekkel. A televízió híradója néhány másodpercet szentelt a szertartásnak, a Rabotniceszko Delo — a BKP lapja — pedig szombaton a rövidhírek között adta hírül, hogy Nagy Imre és vele együtt kivégzett társai gyászszertartásán koszorút helyeztek el a kormány és az Országgyűlés nevében is.

Igen rövid, néhány soros jelentést adott a kínai hírtünyönség — pénteki keltezéssel — a budapesti gyászszertartásról. Az Új Kína úgy fogalmazott, hogy az újratemetést a tömegszervezetek készítették elő a kormány jóváhagyásával és támogatásával. A jelentésben Nagy Imre neve mellett „az 1956-os magyar incidens vezetője” minősítés szerepel.

A német egység napja

Az NSZK-ban szombaton kegyeletes rendezvényekkel és koszorúzásokkal emlékeztek meg 1953. június 17-e évfordulójáról, vagyis a német egység napjáról. A nyugatnémet történetírás által NDK-beli munkásfelkelésnek minősített események 36 évvel ezelőtti napján az NDK mindmáig érvényes hivatalos véleménye szerint ellenforradalmi puccskísérlet robbant ki a munkás-paraszt hatalom ellen. Június 17-e az NSZK-ban munkaszüneti nap.

Akkor — mint a nyugatnémet történelemkönyvek beszámolnak róla — több napos tüntetések után ismét felvonulás zajlott Berlinben. A lakosság elégedetlenségét elsősorban a súlyos gazdasági helyzet váltotta ki. A tüntetők lefegyvereztek rendőröket, kinyitottak börtönöket, és a kormány lemondását és szabad választásokat követelték. A felkelésnek mindenekelőtt az NDK-ban álmázó szovjet fegyveres erők vetettek véget páncélosok bevetésével. Stáliniális bíróságok — nyugatnémet adatok szerint — ezután több mint 100 halálos ítéletet szabtak ki.

A Szövetségi Gyűlés (Bundestag) szombaton megtartott ülésén, amelyen megjelent Richard von Weizsäcker, az NSZK szövetségi elnöke és több miniszterének kíséretében Helmut Kohl kancellár, Dr. Erhard Eppler professzor, volt szövetségi miniszter, a német Szociáldemokrata Párt (SPD) befolyásos képviselője mondott beszédet.

Eppler szavai szerint világossá kell tenni, hogy a német egység semmiképpen sem jelenthetné a múlt restaurálását, hanem azt a lehetőséget kell tartalmaznia, hogy a németek valami újat teremthessenek — méghozzá európai szomszédokkal közösen. Ezért a német kérdést, amelyre jelenleg nincs végleges válasz, csakis árnyaltan szabad kezelni.

A szónok — emlékeztetve arra, hogy a „Németország-politikában” immáron nagyobb a parlamenti egység, mint a vita — a két német állam közeledését, esetleg végleges együvértartozását az általános európai folyamatok keretébe ágyazta. „Ha Európa két fele szervesen összekapcsolódik majd, akkor Németország két felének is ily módon kell egymással szervesülnie, ám úgy, hogy ez ne zavarja vagy fékezze Európa egységessé válását” — jelentette ki.

Az SPD-politikus, aki annak idején az NSZEP-vel a vitakultúráról és egymás reformképességének szükséges kölcsönös elismeréséről aláírt közös munkaokmány egyik szerzője volt, most teljes mértékben hiányolta az NDK vezetéséből az elengedhetetlen reformképességet. Ezért kifejezte aggodalmát amiatt, hogy ez a hiány hátrányosan érintheti a szovjetunióbeli és más kelet-európai államokban kibontakozott változások nyomán tapasztalható reményteljese közeledést Európát két fele között.

Márpedig — hangsúlyozta — gondoskodni kell arról,

hogy amikor a vasfüggöny máshol már átlukadt a rozsdától, a két német állam között a vasfüggőnyt ne korrózió elleni szerekkel próbálják konzerválni. Eppler azt kívánta az NDK állampolgárainak és állampolgárainak, hogy minél szabadabban avatkozhassanak be saját államuk belügyeibe, méghozzá ne csak úgy, hogy ezt az NSZEP megengedhetőnek tartja, de még csak úgy sem, ahogy ez az NSZK-nak tetszene, hanem kizárólag a saját óhajuknak és belső szükségleteinek megfelelően.

A beleszólásnak ezt a szabad kibontakozását az NDK-ban Eppler akkor is üdvözlésre méltónak tartaná, ha ezzel erősödne az NDK-állampolgárok orszáruk iránti hűsége, és megszilárdulna maga az NDK is.

A szociáldemokrata politikusként megállapította: a szocializmus Európában soha nem lesz uniformizált szocializmus. De vagy lesz demokratikus szocializmus, vagy egyáltalán nem lesz szocializmus.

Az országban az NDK-beli munkásfelkelés évfordulója alkalmából megtartott egyik emlékülnepeken Theo Waigel, a Keresztényszociális Unió (CSU) elnöke, szövetségi miniszter felszólította az NDK vezetőit, hogy ugyanúgy rehabilitálják 1953. június 17-e áldozatait, miként ezt Magyarország tette az 1956-os magyarországi népfelkelés vezetőivel, Nagy Imre miniszterelnök és szintén mártírhálalt halt társai esetében.

Titok volt 32 évig...

Az urali atombaleset

Az atomerőművek építéséről a Szovjetunióban kibontakozott társadalmi vita keretében újabb — több mint harminc éve történt, de mindaddig eltitkolt — nukleáris balesetről szerzett tudomást a szovjet közvélemény. A súlyos urali sugárszennyezés tényét a dél-urali atomerőmű építéséről folyó vita keretében Borisz Nyikipelov, az egyik gépgyártási minisztérium miniszterhelyettese hozta nyilvánosságra cseljabinszki sajtóértekezletén, felkérve a sajtóvezetőket, hogy a sajtó független szakértőkből álló bizottság vizsgálja, mennyire biztonságosan valószínűsíthető meg az urali beruházás.

A szerencsétlenség 1957 szeptemberében történt Kaszli város közelében — Cseljabinszktól 100 kilométerre

északra —, egy olyan katonai üzemben, amely nukleáris fegyver kifejlesztése céljából épült. Egy vegyi robbanás következtében — ennek okairól nem közöltek részleteket — összroncsolódott egy tartály, amelyben radioaktív anyagokat tartalmazó hulladékok tároltak. A szivárgás egy 105 kilométer hosszú és 8–9 kilométer széles földszívet tett szennyezetté: összesen kétféle Curie értékű radioaktív szennyezés került a szabadba (a csernobili szivárgás négy százaléka). Halálos áldozatok nem voltak, s a fertőzött területről rövid időn belül kitelepítettek több mint tízezer embert. Nyikipelov szerint a nukleáris baleset azért hallgattak el, mert katonai üzemben történt. 1978-ban már a szennyezett terület 80 százaléka-

ra visszatérhettek az emberek, másutt, ahol maradt sugárszennyezés, védett területet hoztak létre. A szakemberek értékelése szerint a sugárzási helyzet az elmúlt 15 évben kedvezően alakult e térségben. A miniszterhelyettes utalt arra, hogy e körzetben szeretnék felépíteni a dél-urali erőművet. Az 1957-es balesetet követően egyes vízgyűjtő területek valóban szennyezettek lettek, s az erőmű e vizet felhasználva, párologtatva, nagymértékben hozzájárulna a sugármentesítéshez.

Nem is szóval arról, hogy olyan szakemberek dolgoznak a helyszínen, akik szavatolni tudják az erőmű biztonságos üzemeltetését — érvelt az építés mellett a szovjet szakember.

Kínai mese a pénzeszsákról

Vang nincs meg

Jüan Mu kínai kormányzóvivő szombaton a pekingi televízióban — egy amerikai újságíró azon kérdésére, hogy mi lett a sorsa Csoo Ce-jang eddigi pártfőtitkárának — kijelentette: „A legfelsőbb vezetés egyik tagja elkövette azt a hibát, hogy támogatta a zavargásokat. Ez a párt belső ügye, és hamarosan meg fogják oldani a párt szervezeti szabályzata alapján”. Megfigyelők ebből arra következtettek, hogy Csoo Ce-jangot fegyelmi úton megfosztják ugyan a tisztségétől, de bíróság elé állítással nem kell számolnia. A kínai demokratikus mozgalom széttűzése óta eddig legkevesebb húsz kínai diplomata, illetve követségi alkalmazott kért

menedéket nyugati országokban, illetve Japánban — jelentette szombaton Pekingből a Reuter, jól tájékozott diplomáciai forrásokra hivatkozva.

A pekingi hatóságok pénteken elrendelték, hogy két brit újságírónak — az ITN tévéállomás riportereinek — 24 órán belül el kell hagynia Kínát. A Zsenmin Zsipaó című kínai pártlap szombaton — egy pekingi egyetemista levelére hivatkozva — azt jelentette, hogy a megmozdulások állítólagos fő szervezője, egy Vang Tan nevű diák „egy zsák pénzzel” az egyik külföldi nagykövetség gépkocsiján menekült el a pekingi egyetemről június 3-án reggel, a hadsereg be-

vetésekor. A 24 éves Vang Tan történészhallgató „listavezető” a rendőrök által összeállított körözési jegyzéken, amely a 21 fő szervező nevét tartalmazza. A 21 fiatal közül eddig négyet vettek őrizetbe. A Fancia Kommunista Párt pénteken nyilatkozatban ítélte el a kínai hatóságok fellépését, és követelte, hogy vessenek véget a brutális megtorlásnak.

A kínai külkereskedelmi miniszter szombaton a pekingi rádióban éles hangon bírálta azokat az országokat, amelyek gazdasági intézkedéseket szorgalmaznak Kína ellen. A miniszter szerint ez beavatkozás Kína belügyeibe.

Visszaszöktem a háborúba (2.)

Hol vannak a kivégzettek?

— Visszafelé menet legelőszőr is meglátogattam a kis-lányt Esztergomban. Csak azután indultunk Komáromba. Ott jött a megszégyenítés. Föl-sorakoztatták az egész száza-dot. Nekünk ki kellett állnunk, a hazaárulóknak, a katonaszö-kevényeknek. Engemet kétszer két óra kikötésre ítélték. Sándor — mondom, ebbe bele-halsz. Kegyetlen büntetés volt ez. Az embert hátracsavart ke-zeinél fogva, kötélen felhúzták olyan magasra, hogy a lába uja éppencsak érte a földet. Így függött két óra hosszat. A fic-kók már az első órában általá-ban elájultak. Ilyenkor nyakon-öntötték őket hideg vízzel. Az-tán ahányszor elájult, annyi-szor lotty! A duplázás a legsúlyosabb testi fenyegetésnek számított.

Én mindig óvatos duhaj vol-tam. Az alakulatunknál szol-gált egy Markos Bálint nevű zupás törzsőrmester, aki báta-zúki volt. Amikor visszafelé jöttem, megkerestem az édes-anyját. Készített a fiának egy csomagot, amit sikerült Komá-romba vinnem. Gondoltam, egy kis hazai mindig jól jön. Hát most nekem is jól jött. Mindjárt másként beszéltek az emberrel. Azt mondja nekem a hadnagy: „Írd ide, hogy Isten áldd meg a magyart.” Én csak

néztem mit akar ez. Később jöttem rá, megvizsgálta, hogy hogyan tudok írni. Leírtam, ő nézi. „Na, itt maradsz Varjas szakaszvezető úr, századírnok mellett, első helyettesnek. In-nen nem tudsz majd megszö-kni. Aztán a karodat fájlald, jaj-gass nagyon.” Nem kötöttek ki.

A hadnagy úr közben gyön-géledőre került. Az volt a kí-vánsága, hogy én hordjam neki a kosztot. Egyik nap viszem föl az ebédet. Az ágy üres. A had-nagy úr meglepett. Ebben az időben már mindenkinek az eszébe az járt, hogyan tudunk hazamenni. A főtisztól a köz-

legényig, mind tudtuk, hogy fölösleges már minden véron-tás. De féltünk. Féltünk a né-mettől, féltünk az oroszától, de ott voltak a magyarok, a nyila-sok is.

Na, hogy sokat azért ne gon-dolkozzunk ilyen dolgokon, negyvennégy Karácsonyán be-vagonírozunk. Sötét este in-dultunk el, azt se tudtuk, hogy keletnek megyünk, vagy nyu-gatnak. Nyugatnak mentünk. Németországban, Mittenwal-ban kötöttünk ki. Itt közös né-met-magyar parancsnokság alá kerültünk és víziutászból he-gyútásszá képeztek bennün-

ket. Donnauwörtnél védtük a Duna-hidat. A hídlábak már fel voltak szerelve a robbanóanya-gokkal. Éjjel a helyiek mindig szétszerelték a vezetékeket, hogy ne lehessen robbantani. Ők nem akarták, hogy a híd megsemmisüljön, hiszen a földjeik a folyó másik oldalán voltak. De ez nem számított semmit a háborúban, mert vé-gül is a németek felrobbantot-ták. De előbb jöttek az ameri-kaiak. Megkaptuk a parancsot, a harcállásokat elfoglalni. Én egy szakasz vezetője voltam, bár katonai rangot soha nem kaptam. Volt kézigranátunk,

karabélyunk és pánccélköl, vagy a pánccélfausz.

— És mikor ütköztek meg az amerikaiakkal?

— Semmikor. Ahogy meg-láttuk az amerikai pánccé-lokat, a Shermanokat... Ak-korák voltak mint egy ház. A tornya nyitva, benne áll a né-ger, kezében rumosüveg, hulla részeg, dalol, és közben lőnek, kaszabolnak mindenfelé. Mon-dom, emberek, aki akar, men-jen a lövészárkba, de innen jobb lesz elpucolni. Találtunk egy pincét, abban húzódtunk meg.

A németek szembeszálltak az amerikaiakkal. A hitlerju-gendéseket, tizenhárom, tizen-négy éves gyerekeket kény-szerítették a lövészárkba. Hajnalban, amikor összeszed-tek minket a négerék, és kísér-tek a lágerba, akkor láttam, hogy mire mentek. Az emberek az úttesten úgy szétáposva, mint mondjuk az a macska vagy kutya, amelyiken már át-ment harminc autó.

*

Ludwigshafen, Mannheim, Heilbronn voltak a lágerállo-mások. Dolgoztunk. Vagonok-ból teherautókra pakoltuk az árut. Negyvenhat februárjában szabadultunk meg. Az ameri-kaiak Komáromig kísérték minket, itt az Igmándi erődbe kerültünk. Az új, demokratikus hadsereg katonái vettek át min-ket, és olyan mézes-mázos sza-vakkal fogadtak, mondom, mindjárt elolvadok. Drága ma-gyar bajtársak, kedves magyar testvérek, csakhogy megjötte-

tek. Ha valakinél van fegyver, az adja le... Na aztán, mikor el-mentek az amerikaiak, akkor sorakozó. Így az anyád, meg olyan anyád. Majdnem hogy pofoztak minket. Aztán elkezd-ték sorolni: aki a Szent László hadtest tagja volt ide álljon, aki csendőr volt, az balra, aki a Hu-nyadi hadtestben szolgált, az oda, aki sima sorkatona volt, az amoda. Piszkos helyzet volt. Itt is szalmát szórtak a padlóra, azon kellett aludni, de ez is ugyanolyan tetves volt, mint annak idején Szekszárdon. Pe-dig most már nem is Szálasy idők jártak mint akkor, hanem demokrácia volt. A fene se tö-rődött vele. A lényeg az volt, hogy hazajöttünk. Ma is azt mondom én, megnyertem a há-borút, mert túléltem.

Pár napig voltunk csak Kö-máromban, legalábbis mi sima sorkatonák. Hogy a többiekkel mi lett nem tudom.

— Újra kezdődtek talán a kivégzések?

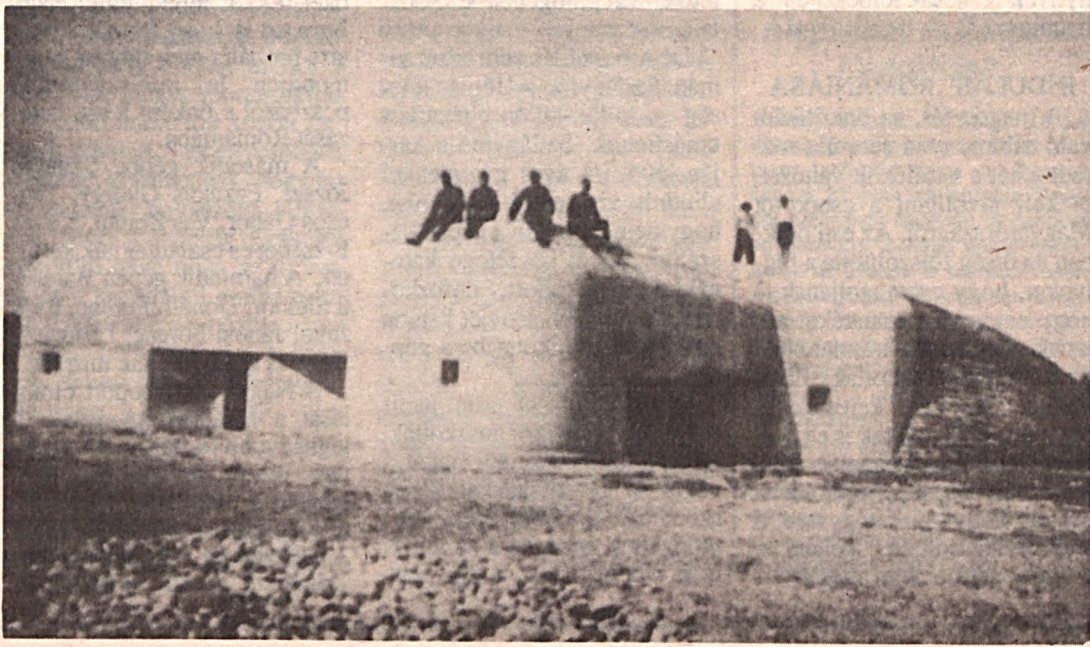
— Nem tudom.

— És azoknak vajon mi lett a sorsa, akiket negyvennégy-ben kivégeztek Szekszárdon? Hova temették őket? A családot vajon értesítették-e?

— Erről se tudok semmit mondani. Végig kellett né-znünk a kivégzéseket, arra fel-hajtották mindig a foglyokat. Hogy aztán mi történt, az nem tudom.

Czikk Sándor nyugdíjas er-désszel való beszélgetés alap-ján

Czakó Sándor

1989. június 19.

D Á T U M

3

„A szakszervezetek lakájként szolgálták a mindenkori hatalmat!”

Az MDF Munkástanácsának FELHÍVÁSA

A Magyar Demokrata Fórum I. Országos Gyűlésének egyik legkisebb visszhangot kiváltó eseménye volt az MDF Munkástanácsának felhí-vása, melyben támogatást kért a jelenlévő kül-döttektől munkája végzéséhez. Az eddig eltelt 2 hónapban számottevő változás nem történt eb-ben az ügyben, ezért most — mindenkit erősen foglalkoztató és nagy energiákat lekötő Orszá-gos Gyűlés után — kívánjuk megismételni felhí-vásunkat az MDF lakóhelyi szervezetei, a meg-lévő és megalakulandó munkástanácsai felé.

A munkások között mindig élő érdekképvis-eleti igény felszínre hozta a szakszervezeti munka újragondolásának szükségességét. A jelenlegi szakszervezetek lakájként szolgálták a minden-kori hatalmat, amely teljes bizalomvesztést ho-zott magával. Szükséges tehát az érdekképvis-eleti munka megújulása, melynek egyik irányzata a szárnyait bontogató független szakszervezeti mozgalom.

A másik — még kezdetlegesebb állapotban lé-vő — irányzat az MDF-en belül létrehozott mun-kástanácsok, munkahelyi szervezetek. A függet-len szakszervezeteknél a munkástanácsok, mun-ka-helyi szervezetek azért tudnak hatékonyabb érdekképviselési munkát végezni, mert míg a szakszervezetek országos koordinátságban dol-goznak, a mi munkahelyi szervezeteink a lehető legjobb ismeretanyag birtokában tudják felszín-re hozni a munkahelyi problémákat, tennivalókat. Ezért a munkástanácsok olyan speciális érde-kképviselési szervek legyenek, melyet csak egy üzem, esetleg egy üzemelegység dolgozói hoznak létre. Tekintés feladatuknak a lezüllyt munkahelyi erkölcs megtisztítását, az ésszerű gazdál-kodás elősegítését, a kollektívákban a lógosok és a közvagyon herdelőinak, tolvajainak kizárását. Erjék el, hogy beleszólásunk legyen a munkatár-sak megválasztásába, az esetleges elbocsátások-nál a valóban rosszul dolgozók kerüljenek a ka-pun kívülre. A munkavégzők legyenek tisztában az elvégzett feladat értékével, a megtermelt ja-vakra nehezedő közterhekkel. Tudatosítsák,

hogy csak a színvonalas munka, a korrekt életvi-tel jogosít fel bennünket arra, hogy részt kérhes-sünk a munkahelyek vezetésének felelősségéből és igazságosabb részt a megtermelt javakból. A politikamentes munkahelyek létrehozásának érdekében célunk elérni, hogy a munkások és vezetők között kizárólag az elvégzett munka mi-nősége és mennyisége teremtsen rangsort.

Az általános politikai tevékenységet a mun-kástanácsok vagy munkahelyi szervezetek tagjai a lakóhelyi szervezetekben — melyek tagsága döntő többségben értelmiségi — végezzék. Ez a közös politizálás, egymás nézeteinek kölcsönös megismerése azért fontos, hogy ne mélyüljön to-vább az egyes munkahelyeken máris osztály-ellentét méretű szakadék az értelmiség, a mun-kások és parasztok között. Külön figyelmet érde-mel a műszaki értelmiség és a munkások rendkí-vül feszült viszonya. A lakóhelyi szervezetek vállalják fel a munkahelyi csoportok szellemi háttérét. A magasan kvalifikált szakemberek vé-gezzenek felvilágosító tevékenységet a munka-helyek szerkezeti fölépítéséről, általános kap-csolataikról, függőségükről, pénzforrásaikról, elosztási rendszereikről, stb. Ez a felvilágosító munka azért fontos, mert nagyon sok feszültsé-get okoz a tájékozatlanság, illetve a félretájéko-zottság. Munkahelyeink léte nagyban függ egy-más feladatainak kölcsönös ismeretétől, tiszte-letben tartásától és jóindulatú bírálatától. A sokat hangoztatott alulról történő építkezésnél a mun-kások, a parasztok és a közszolgálatban álló ér-telmiségiek jelentik az alapot és ennek az alap-nak a tisztasága jelenthet csak tartós biztosítékot a felépítménynek.

[Handwritten signature]

MDF Munkástanács
1372 Bp Pf. 427

A becsapottak nevében

Hallgatom a szónokot, arról beszél, neki(k) teljesen mind-egy, mi volt 1956. Népfelkelés vagy ellenforradalom? Nem a megnevezés a fontos, mondja, hanem hogy túltegyük magun-kat a krízisen, és egyezzünk meg egymással, nehogy ismét az utcára jöjjenek a tankok, mert a visszarendeződés esélye most is fennáll. Később azon háborog, mit képzél az ellen-zék, még hogy az MSZMP kö-vesse meg a nemzetet, és kér-jen bocsánatot. Ugyan már, mi-ért és kitől? Ez a felhívás szá-mukra — az MSZMP tagok számára — megalázó. Ők állát-nak a szitán, az ellenzéki erők ezzel csak a népet, a nemzetet akarják megosztani: egyik ol-dalon a gyilkosok foglaljanak helyet, a másikon pedig a nép, a tömeg. Majd ha elvonultak június 16-a komor felhő, akkor kell leszámolni velük, az ellen-zékkel. Elsőként a Kiszgazda-párttal, ők a legrégibb ellenzéki párt, hiszen 1930. óta deklarál-ják fennállásukat. Nekik több vaj lehet a fejükön, mint az MSZMP-nek, aki ebben az időben még sehol sem volt, vé-lekednek néhányan.

Szellemidézésen érzem ma-gam. Tudom, hogy a forrada-lom, a népfelkelés, a szabad-ságharc szellemei segítenek tiszta vizet önteni a pohárba, csak hallgatni kell rájuk. Abban neki sem adok igazat, hogy a dolgozó tömeget, az embereket

nem érdekli, mi volt, hogyan is volt igazából. Alig van ember e kis hazában, akit ez most, és itt ne érdekelne. Gyanítom, az előadónak lesz kínos, mondja, igazság kiderítése, ezért hivat-kozik a be nem fejeződött vizs-gálatokra. Az előadónak, aki alig 35 éves. Akkor még gyerek volt, akárcsak én. De én azzal mentem haza az iskolából, hogy „sztrájkolunk”, sajnos nem tudom, meddig tartott az a sztrájk. Emlékképeim vannak arról is, hogy az apám áll az előzőleg gondosan elstétített ablaknál, óvatosan félrehúzza a függönyt, és úgy sorolja az anyámnak: a ponyvás autó Gécziek, Menyhárték, Lakato-sék előtt állt meg. Kis idő múl-va aztán felhangzott a dzsipp motorjának a bőgése, majd egyre távolodott a hang, ben-nem pedig a reggeli suttagá-sok: nevek, történetek, amiket nem érthettem meg apró gye-rekként.

Egyszer csak nem jöttek töb-bet az autók — sok embert el-vittek a faluból, már nem volt kit elhurcolni — esténként újra felkapcsolták a villanyt és mi, gyerekek is kinézhattunk az ab-lakon.

Érettségi előtt a szüleim tö-viről-hegyire elmondták ne-kem, mi történt, hogyan történt azokban a véres napokban, de én kételkedtem a szavukban, mert a történelem tankönyvben egészen másként írták le.

Rajongtam a történelemért.

Becsaptak. A könyvek és a politika. De megfosztottak at-tól is, hogy az apámtól elnézést kérjek, mert minden kide-rült, ő meghalt. Már felnőttként kezdtem el keresni-kutatni, mi volt, hogy volt? Tudni akartam a hétepcsétes titokként őrzött múltrol, hogy a jelent megért-sem, és végre a helyem is meg-találjam a folyamatokban.

Most szellemet idézünk, ta-núkat keresünk, a múltat kutat-juk, hogy történeteink immá-ron hitelesek legyenek. Szük-séges ez az utánunk jövők élet-ben maradásáért, önbecsülé-sünkért. Gyerekeinknek tud-niuk kell, mi történt 1956-ban. Joguk van a tisztálátásra.

A felszólaló fiatalembernek valószínűleg nem mesélték igaz meséket a szülei, vagy ap-ja, nem mondhatta el a törté-neteket, talán nem járt kis fal-vakban, ahol szájról-szájra ter-jedtek a régi napok eseményei-ről az elbeszélések. Nem tudom. Mint ahogyan azt sem tudom, miként képzei el a nagy nemzeti megbékélést, ha nem tudja, hogy a szemben álló fél mit bocsásson meg az MSZMP-nek. Miért nem hiszi el, hogy a bűnbocsánatot, min-dig bűnbánásnak kell megelő-znie. Ő akkor gyerek volt, most csak egyet tehet: nem azonosul

folytatás a 4. oldalon

A Nagy Imre-csoport a jugoszláv követségen (XI.)

(1956. november 4—22.)

Fazekas György és Münnich még a frontról ismerték egymást, de később is megmaradt a kapcsolatuk Münnich budapesti rendőrfőkapitányi idejében. Münnich barátságosan fogadta Fazekast, s elpanaszolta, hogy Szilágyi József még kezét fogni sem volt hajlandó vele. Álszent módon tovább panaszkodott, hogy ilyen körülmények között kell „megállapodniuk”, de Fazekas a panaszkodást azzal hárította el, hogy ő nem illetékes semmilyen tárgyalásra, az egyetlen személy, aki döntést hozhat: Nagy Imre. Ezzel a beszélgetésnek vége is volt, mert Fazekas elegánsan elhárított minden további közlekedési kísérletet.

Rajk Júlia éles hangon tett szemrehányást Münnichnek, s emlékeztette, mit mondott 1956. október 6-án Rajk László temetésén.

Tánczos Gábor, akivel, mint a csoport legfiatalabb tagjával, utolsóként tárgyalt Münnich, a többiekhez hasonlóan, szilárd és elhatárolódó volt.

Összefoglalva tehát, mind Román Valter előző napi, mind Münnich tárgyalási kísérletei tökéletesen sikertelennek bizonyultak, teljes kudarccal végződtek, így azt a borítékot kellett kibontani, amely a kudarc esetére volt tartalékolva. A megosztási szándék nem sikerült, sikerként azt nem könyvelhették el, hogy Szántót leválasztották a csoportról.

A Nagy Imre-csoport tagjai valamennyien méltósággal viselkedtek. Elszigeteltségükben is levonták azonban — külön-külön — azt a konzekvenciát, hogy ennek a kemény magatartásnak súlyos következményei lesznek. A szovjet őrizet alatt lévő foglyok fejében a legképtelenebb és a korábbiaknál is sötétebb gondolatok fogalmazódtak meg a jövőjük körül. Abban valamennyien biztosak voltak, hogy a Münnichhellyel folytatott tárgyalások után nem fogják őket otthonaikba szállítani, azt viszont csak találgatni lehetett, hogy a szovjet-magyar tárgyalások eredményeképpen milyen döntés születik. A csatlósok számára az látszott a legszörnyűbbnek, hogy feleségüköt, gyermekeiket el fogják őket szakítani.

Máig is megmagyarázhatatlan, hogy a tárgyalásokat miért nem korábban és már a jugoszláv követségen kezdték meg a foglyokkal? Nincs elfogadható magyarázat, hogy miért csinálták végig a megalázó és végül diplomáciai bonyodalmakhoz is vezető emberrablási procedúrát? Ha nincsenek tárgyalások a Nagy Imre-csoport tagjai és Münnich, ill. Román Valter között, akkor a kép let világos: megszületett a végleges döntés a deportálásról, és azt végre is hajták.

Mit remélt Münnich? Mit remélt az MSZMP vezetése? S ha remélte is, hogy megtöri vagy

megosztja a Nagy Imre-csoportot, miért hitte, hiték, hogy a szovjet támaszponton könnyebben érhetnek el eredményt, mint a követségen? Nyilvánvaló, hogy a hatalom rossz logikája szerint folytak az események, s úgy vélték, hogy a megfélemlítettség állapotában könnyebben törnek meg a csoport tagjait. Hogy kitől mit vártak, s ki mit kapott volna cserébe az árulásért, azt csak találgathatjuk. Nyilvánvaló, hogy Nagy Imre, Losonczy és Donáth meggyerése volt a fő cél, a többiek kevesebbet számítottak a nemzetközi presztízsvonakozásában. A Rákóczi-laktanyában tökéletesen zátonyra futott Nagy Imréék megtörésének kísérlete, ami nyilván igencsak felbőszítette a hatalmat.

INDULÁS ROMÁNIÁBA

A megosztás, az önkritikára való rábírás nem sikerült, maradt tehát a tartalékolni változat, el kell távolítani a csoportot Magyarországról. Az esti órákban az őrség fölszólította a foglyokat, hogy csomagoljanak, s hogy nagyobb nyomatókat adjanak szavuknak, mindenkinél házkutatást is tartottak. Elsősorban fegyvert kerestek, s Nagy Imrénél találtak is egy revolvért, amit elkoboztak tőle. Amikor Lukács Györgytől kérdezték, hogy van-e fegyvere, ő a töltőtollát mutatta, „nekem ez a fegyverem, s nem is akármilyen” — tette hozzá. A házkutatás és csomagolás után összerakták a foglyokat és közölték velük, hogy tovább szállítják őket. Máig sem tisztázott, hogy a tököli vagy a mátyásföldi repülőtérre indultak-e a gépek. A busz menetidejéből az előbbi következne, de lehetséges, hogy csak megtévesztő manőver volt a hosszú busz-utaztatás. A busz és a sötétben álló repülőgépek közötti rövid, gyalogosan megtett útszakaszon egymáshoz érő könyökök álltal sorfalat a géppisztolyos szovjet katonák. A hangulat félelmetes. Többekben az a gyanú is felmerült, hogy rövid úton likvidálják őket. Csak akkor nyugodtak meg valamennyire, amikor meglátták a sötétben a repülőgépek körvonalait.

De a beszállás sem ment simán. Szilágyiék — férj és feleség — külön-külön ellenállást tanúsítottak. Szilágyiné a karján lévő 3/4 éves gyermekkel elindult visszafelé s közölte, hogy nem hajlandó a gépbe szállni. Az öt közrefogó katonával dulakodott, pofozkodott, végül több szovjet katonára erőszakkal tuszkolta be a gépbe.

Szilágyi József sem akart beszállni, s amikor tuszkolták, akkor a földhöz csapta magát, s végül őt is erőszakkal kényszerítették a repülőgépre. A repülőgépek, mint ez a beszállás után kiderült, nem a légi utas-

forgalomban használatos gépek voltak, hanem a szovjet vezetők rendelkezésére álló speciális géppark darabjai, ún. kormánygépek, amelyek belső tere szalonnak volt kiképezve.

Az első gépre került: Nagy Imre, Vársárhelyi Miklós, Szántó Zoltán, Újhegyi Szilárd, Lukács György és családtagjaik. Rajtuk kívül fegyveres szovjet katonák és egy szovjet tábornok is utasa volt ennek a gépnek. Nagy Imre, itt a gépen, az előző napi Román Valterrel folytatott beszélgetés alapján mondhatta el, hogy Romániába szállítják őket. Útközben a beszélgetést nem akadályozták meg a szovjet őrök. Többen keltelkedtek a romániai végcélban, s nem tartották kizártnak, hogy a Szovjetunióba szállítják őket. Ekkor mondotta el Nagy Imre azt is, hogy Román Valter arra próbálta meg rábírní, hogy mondjon le miniszterelnöki posztjáról s önként kérje távozását Romániába.

A második gépbe Szilágyi József, Fazekas György, Tánczos Gábor, Vas Zoltán, Köves Erzsébet és családtagjaik kerültek. A harmadik gépen Haraszti Sándor, Donáth Ferenc, Rajk Júlia, Jánosi Ferenc, Losonczy Géza és családtagjaik utaztak.

A Nagy Imre-csoport elrablását a hatalom igyekezett a legnagyobb titokban lebonyolítani, illetve, amikor már nem lehetett a titkolózást fenntartani, akkor legitimé tenni. A Népakarat november 23-i számában az áll, hogy a Mi-

nisztertanács titkársága nem tud felvilágosítást adni Nagy Imre és társai sorsáról, ugyanakkor azt is közli a lap, hogy még az éjjel ülészik a Minisztertanács. Arról a lap nem tudott információt adni, hogy mi az ülés tárgya. Nem kétséges azonban, hogy ekkor döntött a kormány, hogy formálisan jóváhagyja a csoport Romániába szállítását.

A magyar lapokban a jugoszláv jegyzék 1989-ig nem jelent meg, azonban arról tájékoztatták — félre — a közvéleményt, hogy Nagy Imre és társai már korábban kérte a magyar kormányt, hogy elhagyhassák a jugoszláv követséget és egy másik szocialista ország területére távozhassanak. A lapok november 25-i, vasárnapi száma azt közölte, hogy Románia Szocialista Köztársaság kormányának beleegyezése alapján november 23. óta a Nagy Imre-csoport Romániában tartózkodik.

A magyar kormány hivatalos nyilatkozata azt közölte, hogy Romániában Nagy Imrét és társait megilleti a politikai menedéjjel járó összes könnyítés és az említett személyek hátlak Románia vendégszeretetéért. Jó hangulatban vannak és helyzetükkel kapcsolatban igen megértően viselkednek.

Romániában új történet kezdődött.

VÉGE

4

DÁTUM

1989. június 19.

A becsapottak nevében

folytatás a 3. oldalról

a múlttal, elhatárolja magát a történektől. De előfordulhat, hogy nem lát be semmit. Akkor viszont ő a vesztes, csak még nem tudja. Mert nem mert szembenézni azzal a ténnyel, hogy őt is becsapták. Tőle is bocsánatot kellene kérnie a hatalomnak. S akkor ugye, a kör kitágul, mert az egész népbe, a nemzetbe ő és társai is beletartoznak. Itt nem arról van szó, hogy ő kérjen bocsánatot azért, amit el sem követett, amiről nem tudott, nem hallott. Hanem arról, hogy a hatalom mindenkitől kérjen feloldozást, akit félrevezetett, becsapott, meghurcolt, megölt. Istentől és embertől egyaránt.

Úgy érzem, ha ezt megteszik — és meg kell tenniük — akkor odaállhatnak elének, a nép elé, kérni, de addig nem. Talán maradék hitüket (ha akad) is visszakaphatnák. De addig ne csodálkozzanak a félrefordított fejek, a megvető tekintetek. Addig izzék el sztálinista szellemeiket minél messzebbre, míg van idejük rá. Tudom, hogy ezt megtenni sokkal nehezebb, mint háborogni, múltban és jelenben bűnbakot keresni. A ki nem húzott tüskétől a test mindig sajogni fog. Ezért kell mindet kihúzni. Bár a gyógyulás így is keserves és hosszú, de reménykedhetünk, hogy meglesz.

V. É.

Sírgyalázás és vörös csillag

Ellenséges jelek

Grósz Károly a június 10-én Győrött megtartott megyei pártértekezleten nyomatékosan utalt arra, hogy az országban megindult demokratizálási folyamattal szemben ellenséges jelenségek is szaporodnak. Például a vörös csillagok eltávolítása, szovjet katonasírok meggyalázása.

Véleményem szerint nem helyénvaló együtt említeni ezt a két cselekményt. Ami az elesett szovjet katonák emlékműveit illeti, kétségkívül visszataszító és elítélendő, ha ezeket bárki háborgatja vagy meggyalázza. A holtaknak nyugalom és béke jár, az elesett katonáknak is. A katonák nem a maga kedvteléséből keresi a halált soha. És az igazsághoz tartozik az is, hogy a földünkön eltemetett szovjet katonák annak az ellenségnek az üldözése közben léptek magyar területre, mely hazájukat megtámadta. A magyar hadsereg akkor — és ez vitathatatlan tény, bármennyire szomorú tény is — annak a Hitlernek volt a szövetségese, akit távolról sem túlzás az emberiség ellenségének nevezni.

Más a helyzet a vörös csillaggal. Ez olyan párt, olyan mozgalom, olyan ideológia jelképe, amelynek hatalmát és gyakorlatát volt szerencsétlen-ségünk negyven éven át megta-

pasztalni. A szabad választások mutatják majd meg, mennyire rokonszenveznek még ezzel a párttal, ezzel az eszmével, ezzel a hatalommal. Bármennyien lennének is azonban, a vörös csillag az ő jelképük, nem pedig az egész nemzeté.

Ha a kommunista pártot nem azonosítjuk az állammal, a párt tagságát a nemzettel, akkor jelképüket sem állíthatjuk a nemzeti jelképek helyébe. Közintézményeken a magyar címernek van helye, mégpedig annak a címernek, amelyről a nemzet népszavazáson vagy szabadon választott parlament útján mondja ki, hogy a sajátja. Nem látszik merésznék az a jóslat, hogy ez a címer nem a vörös-csillagos népköztársasági címer lesz.

Mi több, könnyen lehet, hogy a választópolgárok túlnyomó része épp azért fogja elvetni a vörös csillagot, mert korszakos történelmi tapasztalatai szerint az a nemzettel szemben ellenséges erők jelképe. Nem tudok elzárkózni e gondolat logikája elől. Akkor viszont a túlon túl sok helyen is szemünkbe ágaskodó vörös csillagok eltávolítása — Grósz Károly véleményével szemben — a demokratizálási folyamattal egyáltalán nem ellentétes.

G.Gy.

Banga Ferenc

Czakó Gábor

Rémmesék

A zene nem ismer határokat

Azidőtájt, amikor minden tekintetben a nagy szovjet elefánt volt a példaképünk — hogy mit ne mondjak, az ottani violinkulcs nyitotta vón már szinte az itten zenészek-renyeket — kiutazott Moszkvába a magyar zeneművészek küldöttsége. Valami békemuzsikusz világtalálkozóra — halál az imperialista dallamokra alapon.

A bemutatózó szerklin a fogadó ország egy főművésze egyszer csak hipp-hopp, oda-sírt Kodály Zoltánhoz és ékes magyarsággal megszólította:

— Tanár úr, megismer?

Kodály nézte az illetőt jobbról is és balról is és ismerősnek találta.

— Tanított engem az Akadémia.

— Valóban...

— Én vagyok a...

— Ó, persze, nahát! S mondja mit csinál maga itt Moszkvában?

A művész belekarolt a Tanár úrba és elvonta kissé a bennszülöttek kandi füleitől. Sűgva válaszolt:

— Én vagyok itt a Duna-jevszkij!

Bal felső sarok

Mivel nagy a valószínűsége annak, hogy a közeljövőben megszűnik — nagyon helyesen — az AISH, így a szokottnál is nagyobb érdeklődés kísérte a Magyar Olimpiai Bizottság hét végi tisztújító közgyűlését. Bárhol is alakuljon a sportmozgalom állami irányítása a jövőben, a MOB-nak, mint demokratikusan választott testületnek, jóval nagyobb súlya, szerepe kell, hogy legyen a magyar sportélet irányításában. A hamarosan az önállósodás útjára lépő — ha már nem azon jár — egyesületek és szakszövetségek tevékenységét kell, hogy koordinálja, ellenőrizze, egyszóval közös nevezőre hozza — a magyar sport érdekében. Azért, hogy majd 1992-ben, a katalán fővárosban, Barcelonában is Szöulhoz hasonlóan, vagy legalább is ezt megközelítő módon tegye le névjegyét a magyar sport. Hogy azok a műhelyek (Széchy, Török, Hegedűs-féle), amelyek a koreai fővárosban szállították a sikereket, továbbra is éljenek, viruljanak, ugyanakkor újabb műhelyek, meritési lehetőségek tűnjenek fel.

Ehhez viszont egy olyan MOB kell, amely személyi összetételével, majdani munkabizottságaival a magyar sport legprogresszívebb erőit tömöríti, amely az irányításban nem a jogi, hanem a sport lényegéből adódó mozgalmi eszközökkel operál.

Talán már meg is van, pontosabban meglesz... A két legfontosabb posztra ugyanis a

magyar sport két legnagyobb nemzetközi tekintélyének számító ember, Schmidt Pál, a NOB magyar tagja, és Aján Tamás, az AISH sportdiplomáciával foglalkozó elnökhelyettese került... És az elnökségi tagok között is elsősorban olyanok találhatók, akik elméleti vagy gyakorlati munkásságukkal tekintélyt vívtak ki maguknak.

Vajon úgy emlékezünk-e majd erre a MOB-ülésre évek múlva, mint a mérőföldkőre a magyar sportirányításban. Elindul-e a sportirányítás alsóbb szintjein is egy egészségesebb folyamat? Megszűnik-e a még mostanság is dívó kontraszelekción, amikor az élet más területein csődöt mondó, kudarcot valló egyéneket tárt karokkal várja a sportmozgalom, mondván: itt kisebb károkat tud csak csinálni. A MOB-ülés után remélhetőleg a nagyobb önállóságot kapott sportági szakszövetségek is megtalálják a sporthivatalnokok helyett azokat a vezetőket, akiket sportágukban a legjobb szakértők között tartanak számon. S az egyesületek is jobban körülnéznek, hogy kit választanak ügyvezető elnöknek. Mert manapság gyakorta előfordul még, hogy az ügyvivő és a társadalmi elnök sportos felkészültsége között nincs érzékelhető különbség. A sport sem tűrheti tovább a bólogató Jánosokat, a kóklereket.

*

Két hónappal ezelőtt Portugáliában a férfi kosárlabda vá-

logatott, most pedig Várnában a női mondott csődöt. Az eddigi EB-bronzokhoz szokott tévéreporter a lányok-asszonyok vergődésén tündődött, nem tudott napirendre térni a „pofozógépszerep” miatt. „Majd a ma esti késői Telesportban elmondják a főszereplők és a vezetők, hogy mi történt” — így a kommentár. Élek a gyanúperrel, hogy azoknak, akik az EB-n innen és túl is figyelemmel kísérik a női szakág hazai eseményeit, nem nagyon tud újat mondani Boksay, Nagy Dóra, Németh Ági, de még Madacsay Miklós szövetségi kapitány sem. Mert ez a vámai kudarc már tulajdonképpen tavaly megszületett, amikor az európai élményben jegyzett válogatott nem tudta kiharcolni az olimpiai részvételt. Ennek már sugallnia kellett, hogy nemcsak a világ, de az európai kosárlabdázás is állva hagyott bennünket. Mitől lenne képes a női válogatottunk kemény, fegyelmezett védekezésre, agresszív letámadásokra, ha a hazai edzéseken mást csinálnak, mást oktatnak az edzők? Ha a védekezés gyakorlati megvalósulása kimerül azzal, hogy fönt a kéz? Hogy vannak profijaink Németh és Boksay személyében? Vannak, de mégsem azok már ők — különösen a Münchenben valószínűleg primadonna kosárlabdát játszó Boksay — mint akik külföldre szerződésük előtt idehaza voltak.

Bálint György

RÖVIDEN

— Dunaújvárosban rendezték a mesterfokú tornász-bajnokságot, amely az olimpiai bajnok Borkai Zsolt — igaz, a „dózsás” Fajkusszal holtversenyben —, a nőknél pedig az újdonsült hazai tornászcsillag, az Európa-bajnok Onodi Henriette győzelmét hozta. A dunaújvárosi tornászok közül Supola tudott az élményben végmezni — 55,70 ponttal az ötödik lett a férfiak között.

*

Győrben a kerékpáros kritérium OB-n, a jelenlegi legjobb szakosztály, a Csepel versenyzői kisajátították a dobogót, a következő sorrend alakult ki: 1. Hirth, 2. Kovács, 3. Kiss. Végvári, a Videoton versenyzője, az ötödik helyen ért célba.

*

A Bázis (Pécs) atlétái közül Porstmonthban a válogatott viadalán a magasugró Kroh Judit (175 cm) és a hármasugró Kárpáti Péter (15,59 m) az ötödik lett.

Alejnyikov és Zavarov Genoában?

Aldo Spinelli, az olasz Genoa klubelnöke bejelentette: szinte biztosra vehető, hogy a Dinamo Minszk 27 éves labdarúgója, Szergej Alejnyikov Itáliában, a genovai együttesben folytatja pályafutását. Amint az szokás, a szerződő felek „visszafogottan” nyilatkoztak a vételéről. Ez azonban nem akadályozta meg a Gazzetta dello Sport újságíróját abban, hogy derítse ki: A Genoa 1,4 millió dollárt fizet a minszkieknek.

Spinelli azt is sejtetni engedte, hogy szemet vetettek egy másik szovjet kiválóságra, Alekszandr Zavarovra. Az egyetlen akadály az, hogy Zavarov a Juventus játékosaként — érvényes szerződéssel.

Erre mit lép Pfeiffer?

Amint azt az MTI csütörtökön jelentette, Boday Ferenc, az NB II. nyugati csoportjában szereplő Komló labdarúgó csapatának szakosztály-igazgatója bundaügyben bejelentést tett az MLSZ-nél. A szövetség fegyelmi bizottsága pénteken meg is hallgatta a feljelentőket, s a hallottak alapján, a korábban kialakult, meglehetősen ellentmondásos kép — ha lehet — ezután még zavarosabb lett.

Miklós Gábor, a komlói csapat középhátvédje ugyanis az elmúlt héten azt nyilatkozta — többek között az MTI munkatársának is —, hogy a tapolcaiak elleni mérkőzés előtt az ellenfél képviselőit két ismeretlen személy csemetett lakása ajtaján. Nem labdarúgók voltak — mondta —, de mivel egyértelművé lett a látogatásuk, kiutasította őket otthonából.

A játékos azonban az MLSZ fegyelmi bizottsága előtt megváltoztatva nyilatkozatát: ekkor már azt állította, hogy a Tapolca középpályása, Pfeiffer Ferenc járt nála egy fekete hajú, alacsony férfi társaságában, s 150 ezer forintot ígérték, amennyiben a komlóiak hozzásegítik őket a három ponthoz. A mérkőzés eredménye ismert, a tapolcaiak 3:1 arányban győztek idegenben, s ezzel jövőre is a másodosztályban folytathatják...

Hogy mi az igazság? — erről újra Boday Ferenc mondta el először a véleményét:

— Sajnos, ebben az ügyben úgy néz ki, hogy a becsületes

embernek van a legtöbb félnivalója. Miklós ugyanis valóban csak a fegyelmi bizottság előtt mondta el a teljes igazságot, ezt eddig még előlem is titkolta. Hogy miért? Egyszerű. Tudta, ha Pfeiffer cselekedetét feltárja, játékosára akár örökre búcsút mondhat pályafutásának. Egész úton Budapest felé arról beszélgettünk, láttam rajta, hogy nehezen vállalja vallomását. Ennek ismeretében senki sem csodálkozhat azon, hogy nem akarta ezt napokkal a meghallgatás előtt elmondani az újságíróknak.

A Tapolcai Bauxitbányász képviselőit és Pfeiffer Ferencet az MLSZ fegyelmi bizottsága kedde (15 ó) rendelte be. Az egyesület közzétett egy nyilatkozatot, amelyben visszautasítja a komlóiak vádaskodását. Az ügy tisztázására a tapolcaiak belső vizsgálatot tartottak, s ennek alapján a gyanúsítgatást valamennyi játékos és vezető nevében visszautasították. Pfeiffer majd letagadja az MLSZ-ben a csillagos eget is, és az ügy — ahogy mondani szokás — el lesz boronálva. De a tapolcai játékos mégsem maradhat inkognitóban. A PVSK technikai vezetője, Szőke Gábor — ha akarja —, kibogozhatja a csomót. Kiszivárogtatott hírek szerint ugyanis éppen nála érdeklődött Pfeiffer a komlói játékos Miklós Gábor pécsi lakásánál. Vagy kedde — amikor bizonyítani kell — neki is emlékeztetése lesz?

—bégyé—

1989. június 19.

DÁTUM

5

Milan Kundera

Búcsúkeringő

— Tessék — mondta Bartleff.

Kinyílt az ajtó, és egy gyerek lépett be. Öt év körüli kislány volt, puffos ujjú fehér ruhában, hátul nagy masniba kötött széles szalaggal, mely leginkább szárnyakra hasonlított. Kezében egy szál virágot tartott, egy hatalmas dália. Mikor meglátta a szobában a sok embert, akik mind rászégezték tekintetüket, megállt és nem mert beljebb lépni.

De Bartleff felállt, és sugárzóan rámosolygott:

— Ne félj anygalkám, gyere csak.

S a gyerek, mintha Bartleff mosolyával átölelte volna, nevetve odaszaladt hozzá, Bartleff elvette tőle a virágot és homlokra csókolta.

Az asztalnál ülők, még a pincér is döbbenet nézték a jelenetet. A gyerek, a nagy fehér masnival a hátán, valóban egy anygához hasonlított. És Bartleff a dáliaival a kezében, a gyerek fölé hajolva, mindenkit a kisvárosi tereken álló barokk szobrokra emlékeztetett.

— Kedves barátaim, nagyon boldog voltam a társaságukban — fordult vendégeihez —, s remélem maguk is jól érezték magukat velem. Szívesen magukkal maradnék késő éjszakáig, de mint látják, nem tehetem. Ez a kis anygál hív valakihez, aki vár rám. Mondtam maguknak, hogy az életben sok megpróbáltatáson mentem át, de egy dologban mindig is kedvezett a szerencse: a nők szeretnek.

Bartleff a melléhez szorította a dália, másik kezével átölelte a kislány vállát, és meghajolt a társaság minden tagja előtt. Olga számára nevenszerűen teátrálisnak tetszett, és örült, hogy távozik, s ő végre kettesben maradhat Jakubbal.

Bartleff megfordult és a kislánnyal elindult az ajtó felé. De előbb a dohányos szelence után nyúlt és teletömte a zsebét ezüst-pénzzel.

11.

A pincér a tálalásztalra rakta az üres tányérokat és az üvegeket. Amikor kiment, Olga megkérdezte:

— Egyáltalán ki ez a kislány?

— Sohasem láttam — felelte Skréta.

— Valóban olyan volt, mint egy kis anygál — mondta Jakub.

— Egy anygál, aki szeretőket közvetít számára? — nevetett Olga.

— Igen — mondta Jakub. — Kuplerájós kerítő anygál. Pontosan így kellene festenie az ő személyes anygáljának.

— Hát azt nem tudom, hogy csakugyan anygál volt-e — mondta Skréta, de az tényleg furcsa, hogy ezt a kislányt még sohasem láttam, holott szinte mindenkit ismerek itt.

— Akkor az egyetlen magyarázat — nevetett Jakub —, hogy nem evilágról való volt.

— Akár angyal volt, akár a szóbaasszony kislánya, egy valamire mérget veszek — mondta Olga. — Semmiféle szerelmes nő nem várakozott erre az emberrel! Borzalmasan önimádó pasas, és semmi egyebet sem tesz, csak dicsekszik!

— Nekem tetszik — mondta Jakub.

— Az lehet — válaszolta Olga —, de mégis kitartok amellett, hogy a legönimádóbb ember a világon. Fogadni nemék, hogy látogatásunk előtt egy órával adott a kislánynak egy marék féldollár-rost, és meghagyta neki, hogy a kellő pillanatban lépjen be egy csokor virággal. A hívó embereknek nagy érzékük van a csodálatos jelenetek megrendezéséhez.

— Nagyon örülnék, ha igaza lenne — mondta Skréta doktor. — Bartleff úr ugyanis súlyos beteg, és minden szerelmes éjszaka nagy rizikó a számára.

— Na látják, hogy igazam volt. Csak a levegőbe beszélte, amikor összevessza célozgatott mindenféle nőkre!

— Kedves kisasszony — mondta Skréta doktor —, én az orvosa meg a barátja vagyok, de ebben mégsem lennék olyan biztos. Egyszerűen nem tudom!

— És valóban olyan beteg? — kérdezte Jakub.

— Különböznél, miért élne itt, ebben a fürdőben, már több, mint egy éve? Pedig a felesége, akiért szörnyen odavan, csak néha repül ide hozzá.

— S nélküle meglehetősen komor lett itt minden — mondta Jakub.

— Valóban, hirtelen mindhárom elárvultnak érezték magukat, és nem volt kedvük se idegen lakosztályban maradni.

Skréta felállt.

— Hazakísérem Olga kisasszonyt, és mi járunk még egyet. Sokmindent meg kell még beszélünk.

— Még nincs kedvem aludni! — tiltakozott Olga.

— Pedig már a legfőbb ideje. Mint kezelőorvos, ezennel ágyba parancsolom — mondta Skréta szigorúan.

Kiléptek a Richmond-házból, és elindultak át a parkon. Útközben Olga alkalmat talált rá, hogy odasúgja Jakubnak:

— Pedig este kettesben veled akartam lenni...

De Jakub csak megvonta a vállát, mert Skréta ellentmondást nem tűrő eréllyel irányította őket. Elkísérték a lányt a Marx-házhoz, és Jakub még az arcát sem csókolta meg, amint egyébként szokta. A doktor viszolygása a szilvaszerű keblétől, elvette tőle a bátorságát. Csalódást látott Olga arcán, és sajnálta, hogy megbántja a lányt.

— Na, mit szólsz hozzá? — mondta Skréta, amikor kettesben maradtak a park ösvényén. Most hallhatta: elmagyarázom neki, hogy apára volna szükségem, olyan meghatón, hogy még a kő is megállyna tőle. Ő meg csak locsog tovább Szent Párról. Mit gondolsz, tényleg nem képes megérteni a célzást? Már két éve próbálom beleverni a fejébe, milyen árva vagyok, és ugyanakkor egyre-másra az amerikai útlelél előnyeirel értekezem. Már vagy ezerszer hoztam szóba különböző örökbe fogadási eseteket. Mindebből szerintem már régesrégén rá kellett volna ébrednie, hová akarok kilyukadni, és fel kellett volna kínálnia, hogy örökre fogad.

— Nagyon el van foglaltva önmagával — mondta Jakub.

— Hát ez az — helyeselt Skréta.

— Ha valóban beteg, akkor ezen nem csodálkozhat. Feltéve, hogy valóban annyira rossz az állapota, mint mondatd.

— Még annál is rosszabb. Fél évvel ezelőtt megint volt egy újabb infarktusa, méghozzá ezúttal egy igen súlyos, azóta nem meri elszánni magát semmilyen hosszabb utazásra, és úgy él itt, mint egy fogoly. Az élete egy hajszálon függ. Ezt ő is tudja.

— Ha így áll a helyzet — mondta Jakub töprengve —, akkor már régen rá kellett volna jönnöd, hogy célozgatással nem megy semmire, mert ő annyira el van foglaltva az önmagával kapcsolatos töprengéseivel, hogy a célzásaid egyszerűen leperegnek róla. Közlönnöd kellene vele, hogy mit akarsz, nyíltan, köntőrfalazás nélkül. Bizonyára eleget tenne kéredeknek, mert őt, ha kedvére tehet az embereknek. Ez beleillik abba a képbe, amelyet önmagáról alkotott. Örömet akar szerezni az embereknek.

— Te zseni vagy! — kiáltott fel Skréta, és megtorpant. — Ez olyan egyszerű, mint Kolombusz tojása. És én, ostoba, elvesztettem két évet az életemből csak azért, mert rosszul fejtettem meg ezt az embert! Két évet elvesztettem a fölösleges kerteléssel. De ez is a te bűnöd, mert már régen ezt kellett volna tanácsolnod!

— Te meg már régen megkérdéshetlén volnál!

— De már két éve nem jártál nálam!

A két barát fürgén továbblépkedett az éjszakai parkban, és mélyen beszívta a korai őszi friss levegőt.

— Én csináltam apát belőle. Az a legkevesebb, hogy ő meg fiút csináljon énbőlöm! — mondta Skréta.

Jakub helyeselt.

— Tudod, mi az én legnagyobb bajom? — kérdezte Skréta hosszas, elmélyült hallgatás után. — Az, hogy hülyékkel vagyok körülveve. Hol akad akár egyetlen ember is ebben a városban, akihez tanácsért fordulhatnék? Az intelligens ember egyfajta száműzetésbe születik bele. Éjjel-nappal ezen töprengek, mert hiszen ez a szakmám: az emberiség hihetetlen mennyiségű hülyét termel. Minél ostobább valaki, annál nagyobb kedvet érez a szaporodásra. A valamivel értelmesebbek legfőképpen egy utódot nemzenek, és a legokosabbak, mint te is, eljutnak arra a véleményre, hogy egyáltalán nem fognak szaporodni. Ez katasztrófa. Én még mindig olyan világról álmodom, amelyben az ember nem idegennek, hanem testvérei közé születik.

Jakub hallgatta Skréta szavait, és nem talált bennük semmi érdekességet. Skréta folytatta:

— Ezt ne tartsd üres frázisnak! Én nem politikus vagyok, hanem orvos, és a „testvér” szónak számomra konkrét jelentése van. Testvérek azok, akiknek a fia, bár többszáz különböző anyától származtak, mégis testvér volt. S ez egyszerűen lehetett! Mit szólsz te ehhez?

Jakub beszívta a friss levegőt, és nem tudta, mit szóljon.

— Természetesen — folytatta Skréta —, nagyon nehéz rávenni az embereket, hogy a nemi életüket az utódok érdekei szerint rendezzék. De különben sem ez a bökkenő. A mi századunkban már meg kell találni annak a módját, hogyan lehet ésszerű alapokra helyezni az emberi nem szaporodását. Az ember nem keverheti össze a végtelenségig a szerelmet meg az utódok nemzését.

folytatjuk

Gyárfás

nevű kedves olvasóinkat

A Gyárfás görög eredetű név, amely latin közvetítéssel jutott hozzánk, és ilyen magyaros hangzású alakot öltött. Jelentése: idős férfi, illetve akire hosszú élet vár.

Védőszentje Gervasius, ikertestvérével, Protasiuszal együtt ókeresztény vértanúk.

A Nap két: 3.46 órákor
nyugszik: 19.45 órákor

A Hold két: 20.33 órákor
nyugszik: 3.12 órákor

Lottónyeremények

A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság közlése szerint a 24. játékhetén 5 találatos szelvény nem volt.

A lottónyeremények a nyereménnyellevonása után a következők:

4 találatos szelvénye 46 fogadónak volt, nyereményük egyenként 275 836 forint;

3 találatos 4 651 fogadónak volt, nyereményük egyenként 1 346 forint;

a 2 találatos szelvények száma 121 155 darab, ezekre egyenként 52 forintot fizetnek.

Emlékeztetőül a nyerőszámok: 16, 26, 52, 77, 78.

Kulturális programok

Siófok: június 20-án 20.30 órákor hangversenyt tartanak a római katolikus templomban. Közreműködik a Régizene együttes és a Lassus énekegyüttes.

Június 21-én 21 órákor Folklórműsort tekinthetnek meg a Dél-Balaton Kulturális Központban az érdeklődők. Bemutatók lesznek a Budapest Táncegyüttes.

Június 22-én 21 órákor Ábrahám Pál 3:1 a szerelem javára című vidám játékát láthatják Siófok vendégei a Kulturális Központban. A darabot a Kaposvári Csiky Gergely Színház művészei játsszák.

Szántódpuszta vendégeit a hét végén június 24–25-én két napos kulturális programmal várja. Ekkor kerül sor a SIOTOUR XI. Baráti Díjigazgató Lovasversenyére és a VI. Meghívásos Kettesfogathajtó Versenyre. Valamint mind a két napon népművészeti és népi iparművészeti kirakodóvásárt tartanak.

Boglárlelle: Az Apéles alkotókörösség bemutatóját a Tóparti Galériában augusztus 31-ig láthatják a vendégek. A kiállítás naponta 9–21 óráig tart nyitva.

Pécsi Nyári Színház

Június havi műsora

Június 22-én a Szabadtéri Táncszínen:
OPERETTGA

— a Pécsi Szimfonikus Zenekar hangversenye vendégművészek közreműködésével.

Június 23, 24, 25-én a tettyei romoknál:
MESTER ÉS TANITVÁNYA EGY SZÍNPADON
— A Baranya Táncegyüttes táncszínházi műsora Koreográfus: Kricskovics Antal és Vidákovits Antal

Június 26-án a tettyei romoknál:
A BARANYA TÁNCEGYÜTTES FOLKLÓRMŰSORA

Június 28-tól július 2-ig:
VIII. NEMZETKÖZI FELNÖTTBÁBFESZTIVÁL
20 együttes 4 helyszínen

Június 29, 30 és július 21, 22-én az Anna udvarban?
NEMZETKÖZI DIAPORÁMA SHOW

Várható időjárás

Hétfő estig nyugaton túlnyomórészt borult idő lesz. Másutt is gyakran erősen megnövekszik a gomolyfelhőzet. Főként vasárnap és éjszaka várható eső, zápor, helyenként zivatar is előfordul. Általában rövid időre és inkább csak

keleten süt ki a nap. Az északnyugati szél többször megélénkül, időnként erős széllekedések is előfordulnak.

A várható legmagasabb nappali hőmérséklet hétfőn általában 18–23 fok között alakul.

Népszerűségi

hajsza

— a közönségért

Különös terepen folyik a szuperhatalmi versengés: a „népszerűségi hajszában” Gorbacsov szovjet vezető áll az élen. Washingtonban — ahol nem mennek a szomszédokba néhány jó reklám-ötletért — rezignáltan állapítják meg, hogy növekszik a „karizma-szakadék” — mégpedig Gorbacsov javára. Hovatovább nemcsak Nyugat-Európa népét nyerte meg Gorbacsov, hanem a szentnek tartott közvélemény-kutatás szerint George Bush még az Egyesült Államokban is „Gorby” mögött kullog. Eljuttatunk oda, hogy a Szovjetunió vezetőjét az egyik legnépszerűbb amerikai vezetőhöz, John Fitzgerald Kennedyhez hasonlítják. Bushnak igyekeznie kell. Gorbacsov Franciaországban megelőzi még Michel Platinit is, hogy Francois Mitterrand elnökről ne is szóljunk. (Ha valaki nem tudná: Platini mostanában a nemzeti válogatott fociedzője.) (MTI—Panoráma)

— **Félix Fridrich** NDK-beli orgonaművész barokkhangversenyt tartják holnap 19.30 órákor Szekszárdon a Művészetek Házában.

— **A Gyermektükör**-kiállítás július 13-ig tekinthető meg Kaposváron, a Kilián György Városi Művelődési Központban.

— **Sporttábor** nyílt ma Kaposváron. A tábor ideje alatt háromszoros étkezést biztosítanak a 8–14 éves gyerekeknek. A tábor július 1-jén zár.

Kész leégés...

...Kész leégés taxizni Jeruzsálemben... Ezt üvöltötte az a jeruzsálemi kliens, aki vitatni merészelte a taxisámlát. Miután a 24 éves ortodox zsidó kifogásolta a számla összegét, a taxisofőr először elagyabugyálta. A bátor utas ezután a rendőrséggel fenyegetőzött — mire a felbőszült taxis előrántott egy doboz gyufát és leégette az utas szakállát. Eltökélttségére jellemző, hogy kétszer is nekifogott a „gyújtogatásnak”. Hat hónapi börtönbüntetésre ítélték — felfüggesztve. (MTI—Panoráma)

— **Intenzív** középfaladó angol nyelvtanfolyam kezdődik ma Székesfehérváron a Barátság Házában. A naponta 8–10.30 óráig tartó tanfolyam július 14-én fejeződik be.

A Vaslady

— századszor

Ronald Reagan lovag is kieresztette hangját szombaton este Párizsban, és boldogan énekelte a „Happy Birthday”-t az Eiffel-torony 100. születésnapján. A Londonban frissen lovaggá ütött ex-elnök Jacques Chirac polgármester vendégeként azokhoz a tízezrekhez csatlakozott, akik tisztelegtek az „öreg hölgy” előtt — a „vaslady” a hiedelmekkel ellentétben, francia és Eiffel-toronnak hívják, nem Maggie Thatchernek (mondják a franciák). Ronnie Reagan hangja Stevie Wonder, Plácido Domingo és Johnny Halliday hangjával vegyült — hogy beleverszen a másfél órás parádé zűrzavarába. A kocsikérő-torta 20 méter átmérőjű volt és kis híján 30 méter magas. Az öreg hölgy nem panaszkodhat: szűlinapjára Párizs közel 14 millió dollárt költött. (MTI—Panoráma)

Halálos balesetek

— Szombaton Siófok külterületén, az M7-es úton, Varga Miklós 50 éves szigetszentmiklósi lakos személygépkocsijával eddig ismeretlen okból ártott a menetirány szerinti bal oldalra, és összeütközött a vele szemben szabályosan közlekedő Hari József 35 éves siófoki lakos által vezetett személygépkocsival. A baleset következtében Varga Miklós a helyszínen életét veszítette, egyik utasa, Göncz Imre 22 éves fiatalember, súlyosan megsérült. A véten személygépkocsi utasai közül Hari József 32 éves siófoki lakos azonnal meghalt, a 8 éves Hari Linda súlyos, a negyedik utas, Hari Gyopárka, 12 éves kislány, könnyebben megsérült.

— Szombaton, éjfél után 1 órákor, Murga—Könyöktemető és Varjúvölgy között Fábán Sándor (46 éves) a helyi természetvédelmi tulajdonát képező mezőgazdasági vonatossal letért a kukoricatábláról. A hatvanfokos lejtőn megcsúszott, a traktor fölborult, és a vezetőt maga alá temette. A szerencsétlen férfi szörnyethalt.

„Aerocaritas”

önkéntes segítségnyújtás az M—1-esen

Az ország egyik legbalesetveszélyesebb útja a Tatabánya—Győr közötti M—1-es autópálya, amely sajnos vezet a sok halálos áldozatot követelő balesetek statisztikájában.

Ezen az útszakaszon kezdte most meg az önkéntes és ingyenes segítségnyújtást a nemrég alakult „Aerocaritas” elnevezésű országos légi kutató-mentő és elsősegélynyújtó egyesület. Az autópálya mellett három helyen rendeztek be segítségnyújtó bázist, a 64-es, a 84-es és a 94-es kilométerszelvényben, a tatabányai és a komáromi leágazásoknál. Ezek a pontok 2—3 tagú, szakápolókból, orvosokból álló személyzetet tartó egységet. Egyelőre a hétvégeken vehetők igénybe, később pedig mindennap. Az ügylet

célja, hogy gyors segítséget nyújtsanak a sérülteknek mindaddig, amíg a mentők a helyszínre érkeznek.

Jelenleg az egyesület orvosai saját gépkocsijaikkal látják el az ügyeleti szolgálatot. Járőrüket tompított fény, vészvillogó és piros zászló használatával különböztetik meg az autópályán közlekedő gépkocsiktól. A későbbiekben saját gépkocsijaikat szeretnék felváltani az erre a szolgálatra alkalmasabb kis mentőautókkal. Terveik között szerepel mentőhelikopter és sárkányrepülőszolgálat felállítás is.

Az ügyeleti szolgálat helyére a parkolóban felállított, elsősegélyhelyet jelölő táblákon hívják fel a közlekedők figyelmét.

Eredményes őzbakidény

Lezárult a vadászati idény egyik jelentős szakasza — a tavaszi őzbaklövés, amely a tavalyinál több devizabevételt hozott. Az országos trófeabíró bizottság jelentése szerint május elsőjén csaknem 6500 őzbakot lőttek nálunk a külföldiek, az állatok közül csaknem száznak az agancsát igen magas pontszámmal, s aranyéremmel díjazták. Az őzbakok több mint 10 százaléka lett érmes, jóval több mint tavaly.

A legértékesebb őzbakot Ludvig Zisler bajor sörgyáros ejtette el a gyöngyösi Széchenyi Zsigmond Vadásztársaság területén. A 690 grammos agancsért az osztrák va-

dász 18 500 NSZK-márkát fizetett.

Az őzbakvadászat idénye különben az ősz elejéig tart, de a vad 80—90 százalékát tavasszal terítik le, így a bevétel nagy része is most folyik be a vadászati külkereskedelmi cégek, részvénytársaságok, irodák pénztáiraiba. A legtöbb külföldi vadász az idén is Ausztriából, az NSZK-ból és Olaszországból érkezett hozzánk, összesen mintegy 2000, valamivel több, mint egy évvel korábban. Eddig több mint 6 millió NSZK-márkát fizettek a Mavadnak, a Vadexnek, a Pegazusnak, a Hunornak és más cégeknek.

Kossuth Rádió

8.20: A hét zeneműve. Liszt: Funérailles. 8.50: A hét költője: Anna Ahmatova. 9.00—11.00: Napközben. 11.00: Népdalcsokor. 11.31: Hét szűk évtized. 12.45: Házunk tája. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.10: Pardon. Mészöly Miklós novellája. 14.21: Fűvészek hangversenye a 6-os stúdióban. 15.00: Összefoglaló a színházi szezonról. 15.30: Éneklő ifjúság. 15.40: Egy békési román nótája: Árgyelán Péterné. 16.00: Tizenhat óra. 16.10: Szívesen hallgattuk. 17.00: Eco-mix. 17.30: Táncházi muzsika. 18.00: Levelekre röviden. 19.15: Első kézből. 20.15: Svéd Sándor operabírákat énekel. 20.50: Húszas stúdió. 21.50: Gong. 22.00: Hírvilág. 22.33: Halló, itt vagyok! A telefonnál: Szilágyi János. 23.30: Sibelius: VI. szimfónia.

Petőfi Rádió

8.05—9.00: A Gyermekrádió műsora. 9.05: Sárdy János operettfelvételeiből. 9.40—11.00: Rivaldafényben a filmzene. A „The Cotton Club” című film zenéje. 11.05: Világújság. 11.10: Térkép és útravaló. 11.30: Balatonrádió. 12.10: Nóták. 12.25—12.30: Kis magyar néprajz. 13.05: Robin Hood. Angol népballadák alapján írt: Puskás Károly. 14.00: Kettőtől ötig. 17.05—21.00: Nyáridő. benne: 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regiszer. 19.05: Sportvilág. 19.30: Daráló. 20.00: Popkorong. 21.05: Zeneközvetés. 22.00: A Cole Porter-story. Zenés dokumentumjáték a Dél-Kaliforniai Egyetem Cole Porter estjéről. 23.15—0.14: Bemutatjuk az Európa Kiadó új lemezét.

Bartók Rádió

9.06: A Magyar Rádió és Televízió énekkara énekel. 9.28: Új lemezeinkből. Bruckner: V. szimfónia. 10.40: Operakétősk. 11.06: Kamarazene. 12.00: Zenekari muzsika. 13.05: Lemezek a tegnap slágereiből. 14.02: Századunk zenéjéből. 14.39: Csajkovszkij. A varázslónő. Négyfelvonásos opera.

Rádió, televízió

közben: 16.17: Kilátó. 17.02: Az operaközvetítés folytatása. 18.30: A hét zeneműve. Liszt: Funérailles. 19.05: Zenekari muzsika. 20.16: Évszázadok magyar muzsikája. Kuruc dallamok. 20.30: Zsebrádiószínház. 20.48: Fribourg-i Fesztivál. Pierre Torri: A világ hiúsága — oratórium. 22.22: Új kompakt lemezeinkből. Andrej Gavrilov Ravel-műveket zongorázik. 23.10: Wagner: Trisztán és Izolda — Előjáték és Izolda szerelmi halála.

TV1

9.00: Képződség. 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.10: Az anatóliai felvidék. NSZK rövidfilm. 9.55: Delta. 10.20: A HÉT. 11.20: Képződség. 16.25: Hírek. 16.30: Déli videóújság. 16.40: A Szegedi Körzeti Stúdió műsora. 16.45: Tizen Tüliak Társasága. 17.30: Műsorajánlat. 17.35: Szám-adás. 17.50: Három nap tévéműsora. 17.55: Reklám. 18.00: Kalendárium 1989. 18.45: Reklám. 18.50: Esti mese. 19.00: Új című. 19.20: Reklám. 19.25: Közlemények. Műsorajánlat. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Pogány József: Napóleon. Tévjáték. 21.15: Panoráma. 22.00: Reklám. 22.05: Zene-táj-város. 22.45: Híradó 3.

TV2

15.45: Képződség. 16.00: Mészöly Miklós: A stílic. Tévifilm. 17.12: TV2. 17.45: BUMMI! 18.00: Hétfőn hatkor. 18.25: Gyerekeknek! 18.50: TV2. 19.00: A chateaufalloni polgárok. Francia tévéfilmsorozat. 19.53: TV2. 20.00: Körzeti stúdió műsora. 20.55: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: Telesport. kb. 23.00: TV2. Napzárta.

Sky Channel

6.30: Üzleti hírek. 7.00: DJ Kat Show. 9.30: Panel Pot Pourri. 11.00: Sullivanék. Filmsorozat. 11.30: Skykrónika. 12.30: Gond-fórum. 13.00: Egy másik világ. Amerikai filmsorozat.

13.55: Landscape Channel. 14.50: Változó világ. Filmsorozat. 15.45: Szeretni. Filmsorozat. 16.15: The Lucy Show. Vigjátéksorozat. 16.45: Pindurkák. Rajzfilmsorozat. 17.00: Visszaszámlálás. 18.0: Eurosport. 01.30: Landscape Channel.

Super Channel

7.00: Hírek. 7.10: Időjárás. 7.14: Üzleti hírek. 7.45: Hírek. 7.55: Időjárás. 8.00: Egyveleg. 15.30: Chart Attack. 16.30: Forró drót. 18.30: Off the wall. 19.30: Richard Diamond. Bűnügyi sorozat. 20.00: Nagy Völgy. Westermorsorozat. 21.00: Dick Powell színháza. 21.45: Világhíradó. 22.00: Élet a Földön. 23.00: Vadvilág. 00.00: Hírek, időjárás. Egyveleg.

TV5

16.05: Hírek. 16.10: A süteménykihordón. Tv-sorozat. 16.30: Vidékiek. 16.45: Pihenőidő. 17.30: Számok és betűk. 17.55: Hírek, időjárás. 18.00: A másik része. Film. 19.30: Csillagok papíros. 20.00: Tv-híradó. 20.30: Újvilág. 23.30: Nyári varieté. 00.30: Kirándulások. 00.50: Műsorzárás.

SAT1

6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! 9.00: Hírek, időjárás. 9.05: Flinstone család. 9.35: Az igazi szellemzők. Rajzfilmsorozat. 10.00: Hírek, időjárás. 10.05: Közkörház. 10.50: Főzési tanácsadó. 11.00: Hírek, időjárás. 11.05: Octaman — Bestia a mélyből. Amerikai játékfilm. 12.25: Harald Juhnke 60 éves. 13.00: Tévétörténet. 14.00: Horoszkóp, műsorlevezetés. 14.05: Pixi az égi kukkfészékben. Amerikai rajzfilmsorozat. 14.30: Lassie. Amerikai kalandfilmsorozat. 14.55: Az aranylövés. 15.05: Közkörház. Amerikai filmsorozat. 15.50: Ötletek a háztartáshoz. 16.00: Pat és Patachon. Dán vígjátéksorozat.

Jugoszláv televízió

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Tv-naptár. 8.25: Hírek. 8.30: Mese a Szaltán cárról. 8.45: Sorozat gyermekeknek. 9.00: Elmulasztották — Nézzéki! 11.00: Válogatás a műhold-programokból. 13.30: A Tv-központok fundusából. 15.30: Hírek. 15.40: Rajzfilm. 15.50: Rádás program. Ism. 16.30: Magyar híradó. 17.50: Tv-naptár I. 18.05: Számok és betűk. Vetélkedő. 18.25: Látókör. 19.10: Időjárás. 19.13: Rajzfilm. 19.30: Tv-naptár II. 19.53: A mai sport. 20.00: Drámaest. 21.05: Komolyzenei műsor. 21.50: Tv-naptár III. 22.15: Rádás program — Hírek külföldi turistáknak. 00.15: Hírek. 00.20: A keddi műsor ismertetése.

2. műsor: 19.30: Tv-naptár. 20.00: Külpolitikai műsor. 20.45: Hírek. 20.52: Időjárás. 20.55: A diszkográfia világa. 21.15: Idegen vér. Filmsorozat. 22.10: Dokumentum-est. 23.40: Műhold-program. 01.40: Időjárás. 01.43: A keddi műsor ismertetése.

A Sky Channel, a Super Channel, a TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold.

A szovjet Watergate-ügy

A „Gdljan-Ivanov-ügy” az „üzbég maffia” ügye és a „szovjet Watergate-ügy” — három látszólag különböző ügy, amely a szovjet közvéleményt élesen foglalkoztatja, hiszen nem kevesebbről van bennük szó, mint az ország jelenéről és jövőjéről, még akkor is, ha ezek az ügyek látszólag a múltban játszódnak.

Az ügyet eleinte az üzbég maffia ügyének nevezték és feltárásának kezdete még Jurij Andropov idejére nyúlik vissza. Andropovnak, a KGB korábbi vezetőjének SZKP főtitkárrá történt kinevezésével ugyanis az a szervezet került ország élére, amely vezetőjének köszönhetően — szinte egyedülállóként a hatalmas országban — nem volt korrumpált, viszont az országot jól ismerte, az eseményekről pontos és átfogó képe volt.

Az üzbég ügyben lényegében a gyapot-caffia ellen indult vizsgálat, amelyet egyesek nem is gyapotmaffiának, hanem kábítószermaffiának neveztek. A gyapotföldeken termelt kábítószer ugyanis sokkal jövedelmezőbbnek bizonyult, mint a gyapot, és nemcsak a tervteljesítéshez szükséges gyapotot lehetett érte — akár külföldön is — megvásárolni, hanem a haszon sem maradt el. A főtitkár halálát követően azonban a nyomozás megtorpant, az ügy szereplői rövid nyugalomra leltek egészen addig, amíg a jelenlegi szovjet kormány 1985-ben a társadalom gyökeres átalakítását hirdette meg.

A maffia elleni vizsgálat azonban Csurbanov és néhány üzbég vezető elítélésével nem ért véget: a szálak egészen Moszkváig, sőt a Kremlbe is elvezettek, olyan emberekhez, akik magas párt- és állami hivatalokat töltöttek be, akiknek a leleplezése alapjaiban rázta volna meg az országot és a következőkben beláthatatlanná váltak.

Amikor Gorbacsov meghirdette a maffia elleni harcot, ez az ügy szereplői körében zavart okozott, ám e zavar csak átmenetinek bizonyult. Mire Csurbanov a rács mögé került, az országban egyre aggasztóbb gazdasági problémák jelentek: nőtt az áruhiány, nőttek a sorok. Kevesen hitték, hogy a kettő között lehet összefüggés, de ma már hallani: rajtaütöttek a fogyasztási és közszükségleti cikkek piacán.

Moszkvai nem hivatalos vélemények szerint az ügy hátterében az árnyékgazdaság és a vele szorosan összefonódott adminisztratív-utasításos rendszer, vagyis a teljhatalommal rendelkező bürokrácia áll. k azok, akiknek a tulajdonában nem kevesebb van, mint maga az állam — s persze az állami tulajdon.

A bürokrácia „piaci erődemonstrációja” nem volt hiábavaló: az üzenetet mindenki, érintett és kevésbé érintett is, megértette, és az üzbég maffia ügyéből ebben a pillanatban megszületett a „Gdljan-Ivanov-ügy”. Ma sokkal fontosabb annak bizonyítása, hogy a két nyomozó hogyan „erősza-

kolta ki a terhelő vallomásokat egyes vezetők ellen” és lényegtelen, igazak-e a botrányos állítások. Látszólag senki sem érdekelte ma már ennek az ügynek a megvilágításában: sem a KGB, sem a Belügyminisztérium, sem a Főügyészség, de még az értelmiség jelentős része és a sajtó sem. Elterjedt az a nézet, hogy a demokratizálás elérte a jelenlegi lehetséges szint felső határát, és egyre többen hangoztatják: a Gdljan-Ivanov-ügy a stabilizáció ellen hat, egyesek ultrakonzervatív jobboldali provokációnak tartják.

Kik is az árnyékgazdaság, a maffia, a bürokrácia tagjai? Ez szinte lényegtelen, hiszen évtizedek alatt mindenki valahogyan kapcsolatba került vele: a termelő üzemek és politikai intézmények vezetői, és kevesen vannak tudatában annak, hogy valójában ők is odatartoznak. Annyit tudnak csupán, hogy mindenhez nehéz hozzájutni — legyen szó a termelésről vagy az egyéni szükségletekről — és semmit sem adnak ingyen.

Az ügy akkor vált „Watergate-üggé”, amikor bizottságra bízta a felderítést. A bizottság esetében — mint egyes népi küldöttek elmondták — elhúzódozó vizsgálatra és kevés eredményre lehet számítani. Hiszen a feltárásban már senki sem érdekelt azon a két nyomozón kívül, aki a „bőrét vitte a vásárra”. S persze azokon kívül, akik szégyennek tartják, hogy a huszadik század végén ilyen gazdag ország így nyomorogjon.

Nem kötelező az orosz

A művelődési miniszter közleményt adott ki az idegen nyelvek oktatásáról az alap- és középfokú nevelési-oktatási intézményekben. Ebben egyedi megoldásként engedélyezi, hogy az 1989/90-es tanévtől az intézmények határozzák meg a kötelező tantárgyként oktatott választható idegen nyelveket.

Változatlanul kötelező az általános iskolában egy, a középiskolában — az intézmény típusától függően — egy vagy két idegen nyelv oktatása.

A szabad nyelvválasztásra való áttérés feltételei a következők:

— a választott idegen nyelv bevezetése az általános iskolák 4., (legfeljebb 5.) évfolyamától, szakosított tantervű oktatás esetén a 3. évfolyamtól, illetve a középiskolák 1. évfolyamától felmenő rendszerben történhet;

— a nevelési-oktatási intézménnyel munkaviszonyban álló főfoglalkozású orosznyelvszakos pedagógusok foglalkoztatását biztosítani kell, s lehetővé kell tenni számukra újabb nyelvtanári szak megszerzését.

Nyelvoktatásra csak az a pedagógus alkalmazható, aki az adott nyelvből előírt tanári oklevéllel rendelkezik. (A válasz-

tott idegen nyelvet az általános iskolában taníthatja olyan közép- vagy felsőfokú nyelvvizsgáló, tanítói szakkollégiumi végzettséggel rendelkező pedagógus is, aki vállalja a nyelvtanári oklevél megszerzését. A középiskolában olyan felsőfokú nyelvvizsgálóval rendelkező nyelvész pedagógus is taníthat, aki vállalja, hogy a választott nyelvből is megszerzi a nyelvtanári képesítést.)

A nyelvválasztásról — az iskola lehetőségeit figyelembe véve, a szülői munkaközösség véleményének kikérésével — a nevelőtestület dönt. A döntésnél az alap- és a középfokú nevelési-oktatási intézményeknek célszerű kölcsönösen figyelembe venni azt, hogy körzetükben milyen idegennyelv-oktatás folyik.

A választott idegen nyelv oktatására a jelenlegi óratervben előírt órakeret használható fel. Az oktatás a középiskolákban a miniszter által kiadott nevelési-oktatási tervek alapján, az általános iskolában az úgynevezett második idegen nyelvekre érvényes tantervek adaptációjával folyhat.

A választott idegen nyelv oktatásához az általános iskolában a szakosított tantervű osztályok számára engedélyezett tankönyveket, valamint a fa-

kultatív foglalkozások idegen nyelvi programjait lehet igénybe venni.

A középiskolákban az adott nyelvre jóváhagyott tankönyvet kell használni. A szülők beleegyezésével egyéb nyelvkönyvek is felhasználhatók.

Azokban az általános iskolákban, amelyekben jelenleg szakosított tantervű idegennyelv-oktatás folyik, az orosz nyelv órakerete — bármelyik évfolyamon — vagy az adott idegen nyelv, vagy egy másik idegen nyelv oktatására is felhasználható. Ebben az esetben is lehetővé kell tenni az orosz nyelv választhatóságát azon tanulók részére, akik ezt igénylik.

A nemzetiségi nyelvet oktató, a nemzetiségi tanítási nyelvű, valamint a kétnyelvű nemzetiségi általános iskolákban az orosz nyelv bármelyik évfolyamon fakultatív tantárgyként tanítható.

A felszabaduló órakeret a nemzetiségi nyelvet oktató iskolában a nemzetiségi nyelv óraszámának növelésére, a nemzetiségi tanítási nyelvű, a kétnyelvű iskolában pedig más idegen nyelv oktatására is fordítható.

(MTI)

1989. június 19.

D Á T U M

7

KIS-ÉS NAGYKERESKEDELEM · VENDÉGLÁTÁS
IPARI TEVÉKENYSÉG

Telefon: (72) 33-422 Telex: 12468
Telefax: (72) 13-342

TÁJÉKOZTATÓ
A MAGÁNSZEMÉLYEK
RÉSZVÉNYVÁSÁRLÁSI
FELTÉTELEIRŐL

(KIVONAT)

• Egy részvény névértéke 100.000,- Ft. Jegyzéskor a névérték 30%-a kötelezően befizetendő, de ennél nagyobb összeg, sőt a teljes névérték is befizethető.

A részvényjegyzés futamideje 1989. február 16-tól 1990. szeptember 30-ig tart. Ez időszakban az új részvényjegyző tulajdonosi jogait nem gyakorolhatja, de a befizetett összeg után a befizetéstől az alaptőkeemelésről véglegesen határozó közgyűlés napjáig (várhatóan 1990. október 1.) a magánrészvényeseket évi bruttó 17% kamat illeti meg.

Az új részvényes tulajdonosi jogait 1990. október 1-től gyakorolhatja. Ekkor kerül a birtokába az a beosztásra szóló, forgatható értékpapír, amely évente osztalékra jogosítja, illetve a részvény várható árfolyamemelkedése nyereséget biztosít számára.

új értékpapír · magánrészvény
· biztos befektetés ·
árfolyam-emelkedés · osztalék

Hirdessen

a DÁTUMban!

Négy megyében és Budapesten olvashatják

adás-vételi, családi és más jellegű apróhirdetéseit.

Magánszemélyek, kisvállalkozók, szövetkezetek, vállalatok részére

nagyon előnyös a DÁTUM, mert három napon belül

megjelentetjük hirdetéseiket, melyeket a Magyar Hirdető

Tolna, Somogy, Baranya és Fejér megyei kirendeltségein,

vagy Budapesten adhatnak fel.

*Első a DÁTUM, kettőn áll a vásár, három az átfutási nap,
négy a megye, ahol terjesztjük hirdetéseiket. Plusz Budapest!*

Újvidék Anno '89

Kapfinger András felvéle

Ez nem szolidaritás kérdése

Koalíció a LEMP-pel nem kell

A Szolidaritás szakszervezet nevében Lech Walesa visszatartotta szombaton a Lengyel Egyesült Munkáspárt koalíciós ajánlatát. Mieczysław Rakowski kormányfő, a LEMP KB PB tagja a minap nagyközlés létezését indítványozta a Szolidaritásnak a reformok közös keresztülvitelére.

Walesa azzal indokolta az elutasítást, hogy a lengyel társadalom igazi reformokat

vár el a Szolidaritástól, nem pedig azt, hogy öt vagy tíz miniszteri tárcát elfogadjon.

A lengyel ellenzéki szervezet vezetője Gdanskban, a Szolidaritás Országos Végrehajtó Bizottságának ülésén mondott beszédében vetette el a LEMP kormányzati együttműködést felkínáló ajánlatát, egy nappal a parlamenti választások második fordulójára előtt.

A Történelmi Igazságtétel Bizottságának köszönetnyilvánítása

Szívből köszönjük a június 16-i gyásznapra és temetésre megjelentek méltóságátjes együttérzését. Százak közvetlen részvétele, kegyeleti megemlékezése, a hozzátartozók százainak jelenléte, a haza, a nemzetközi sajtó és közvéleménye mélyszégyen együttrésztel minden várakozást felülmúlva és egyértelműen igazolta: 1989. június 16-án bevonult a magyar történelem nagy napjai sorába. A hivatalos temetés befejezése után péntek késő délutántól szombat és vasárnap is ezrek és ezrek keresték fel a sírokat és megszámlálhatatlan ismeretlen gyászoló helyezte el virágait Nagy Imre és mártírjainak sírhantjain.

A Történelmi Igazságtétel Bizottsága megrendülten köszöni egész népünk egyértelmű részvételét a temetésen. Hazánk ezen a napon nagy lépést tett előre a demokratikus fejlődés útján. Az egésznapos gyásznapra lebonyolítása csak közös erőfeszítés eredménye lehetett. A TIB ezért elismerését és köszönetét fejezi ki a szervezésben, az előkészítésben és a lebonyolításban részt vevő valamennyi társadalmi szervezetnek: a Magyar Demokrata Fórumnak, a Szabad Demokraták Szövetségének, a Fialat Demokraták Szövetségének, a Független Kiszádpártnak, a Politikai Foglyok Szövetségének, a Bajcsy-Zsilinszky Baráti Társaságnak és az Inconnu Csoportnak.

Ugyancsak őszinte köszönetet mond a TIB az Igazságügyi minisztériumnak, Budapest Főváros Tanácsának, a Budapesti Rendőrfőkapitányságnak, a Budapesti Helyőrség Díszegységének, a Budapesti Közlekedési Vállalatnak, a Fővárosi Temetkezési Vállalatnak, az Országos Közművelődési Központnak, a Műcsarnoknak a gyásznapra és a temetések előkészítésében és lebonyolításában végzett munkájukért.

(MTI)

Holnap számunkban olvashatják,

hogy Lengyelországban sem könnyebb vállalkozni.

Kína

Halálos ítéletek

Nyolc embert halálra ítélt szombaton egy pekingi bíróság. Az volt a vád ellenük, hogy június 3-án és 4-én a Mennyei Béke Kapuja téren zavargásokban vettek részt, katonákat üldögéltek, buszokat és katonai járműveket gyújtottak fel. Az ítéletről hírt adott a kínai állami rádió és televízió. Jelentésük szerint az ítélték között „paraszrok, munkanélküliek, csavargók és szökött fegyveresek” voltak.

A fővárosban a statárium kihirdetése (június 20.) óta most először hoztak halálos ítéletet a tüntetések résztvevői ellen. Sanghaj kikötővárosában azonban már csütörtökön kimondták a halálos ítéletet három ember fejére, mert részt vettek a nagyobb demokrácia követelése jegyében tartott tüntetésen.

A bíróság őket is gyújtogatás bűnében marasztalta el.

Szlovénia demokratizálódik

A szlovén képviselőház alkotmányozó bizottsága jóváhagyta a köztársaság alaptörvényének módosítását, amely szerint az önrendelkezés alapján Szlovéniának elidegeníthetetlen joga a társulás és az elszakadás.

A bizottság egyúttal javasolta, hogy France Preseren költő egyik versét nyilvánítsák Szlovénia Himnuszává.

A testület másfelől állást foglalt a különböző tisztségek betöltésénél történő közvetlen szavazás mellett.

A világos beszéd ideje

„Barátaink” — rólunk

Nagy Imre és társai temetésének napján Magyarország volt a világ témája: „nemzeti katarzis, a sztálini modell eltemetése, mérföldkő, fordulópont, a keserű múlt sírba tétele” — ezek voltak a világsajtó visszafogottabb minősítései Magyarországra június 16-áról. Az amerikai külügyminisztérium érdekesnek tartotta nyilatkozatban rögzíteni, hogy ami ezen a napon Budapesten történt, az egy nagyobb folyamat része, s Magyarország megbirkózik múltjának igazságával. Szóltól Jeruzsálemben keresztül a szomszédos Ausztriáig nagyra értékelték, hogy Budapesten eljött a világos beszéd ideje és immár nevükön nevezik a dolgokat. A nyugati tömegtájékoztatás legfeljebb azt szemrevételezte, hogy Magyarországon egyedül az MSZMP-nek nem sikerült eldöntenie: mi a világos véleménye mindarról, ami Nagy Imre temetésével kapcsolatban s annak mélyebb összefüggéseiben Magyarországon történik.

Ezúttal nem idézzük a nyugati sajtó méltató megjegyzéseit — az önértékelést a határokon belül kell elvégezni. Az mégis figyelemre méltó, ahogyan a Varsói Szerződésben szövetséges szocialista országaink reagáltak önértékelésünk folyamatára.

Az Agerpres román hírgyűjteménye szerint Budapesten

pénteken „revizionista, irreleváns és antikommunista” tüntetéseket tartottak — amelyek „egyértelműen fasiszta, szocialista-ellenes jelleget öltöttek, s nemcsak az MSZMP, hanem a szocializmus, a kommunizmus és a Varsói Szerződés ellen irányultak”. Az esemény természetesen románellenes volt... — ez derül ki a vasárnapi jelentésből.

Világos beszéd, mondhatná az ember, ha az Agerpres nem arra hivatkozna, hogy mindezt levelek, telefonok tömegében juttatták kifejezésre a nyugatlankodó román állampolgárok, közöttük „magyar származású romániaiak is”. Ami pedig Magyarországon történt, „veszélyes megnyilvánulás, ellenkezik a Helsinki folyamat szellemével, Európa békéjének, biztonságának érdekeivel — sőt, a magyar nép békéjével, nyugalomával is, hiszen a történelem komolysága túllépi a Horthy-rezsim idején lezajlott megnyilvánulásokat”.

Jan Fojtík, a CSKP KB titkára viszont nem olvasói levelekre hivatkozott, hanem örvendetes módon, nem burkolta a szocializmus szóvirágokba véleményét: „A szocializmus megújításának zászlaja alá nem egy esetben annak ellenzói, az ellenforradalmi erők állnak. Jelenleg ez zajlik le a Magyar Népköztársaságban is”. Fojtík szerint az ellenforradalom na-

cionalista köntösbe öltözik — nem csoda hát, „ha népünket nyugtalanítja ez a fejlődés”.

Fojtík szerint a Nyugat azokat a szocialista országokat dicséri, amelyek a legmesszebb jutottak a szocializmus felbomlasztásában... A csehszlovák nép pedig aggódik azért, ami neki a legdrágább, „a szocializmus internacionalista érvényű értékeiért, szocialista közösségünkért, a testvéri kapcsolatokért...”.

A magyarországi történésekről szóló szovjet jelentések valószínűleg történelmet csináltak: a glasznoszty rövid történetében aligha volt még példa arra, hogy ilyen világosan tudósítottak volna egy másik szövetséges országban zajló eseményekről. A szokásos óvatosságot mellőzve a TASZSZ a temetés előestéjén a budapesti szovjet nagykövetség előtt tartott tüntetésről villámgyorsan hírt adott — még azokat a jelszavakat is felsorolta, amelyek a magyar jelentésekben nem szerepeltek. Egy szövetséges országról szóló jelentésben a TASZSZ eddig aligha írta le,

hogy a tüntetők „oroszok haza!” jelszavakat kiabáltak, „moszkvai intervenció fenyegetéseket” emlegettek és „segítséget kértek a Nyugattól”. Nemcsak a szovjet elektronikus sajtó, hanem a lapok is példátlanul nagy terjedelemben írtak mindarról, ami ma a Nagy Imre-ügyhöz kapcsolódik.

A szovjet tájékoztatást ugyanakkor az jellemezte, hogy Nagy Imre habozó-hezitáló, ellentmondásos politikus mivoltát feszegették, felemlgették a szovjetellenes megnyilvánulásokat — de egyáltalán nem mentek bele abba, hogy 1956 októberében és az utána következő eseményekben mi volt a szovjet politika és a szovjet személyiségek szerepe. Ha erről egyáltalán szó esett, azt a „sztálinizmus bűneibe” burkolták.

Akárhogy is legyen, 1989. június 16-ja a világos beszédnek kedvezett — így vagy úgy.

Fodor György
(MTI-PRESS)

NDK

Repülőgép-szerencsétlenség

Szerencsétlenül járt szombat reggel a Berlin-schönefeldi repülőtéren az Interflug felszálláshoz készülő gép. A 103 utas között magyar nem volt. Az IL-62 típusú gépen zömmel NDK-állampolgárok, továbbá néhány szovjet, olasz és nepáli személy tartózkodott. A szombat estig befutott jelentések öt halottról és nyolc nyomtalanul eltűntről számoltak be. Otto Amdt közlekedési miniszter közlése szerint a kórházakban 37 személyt ápolnak többé-kevésbé súlyos sérülésekkel, füstmérgezéssel, égési sebekkel, csonttöréssel, szemsérüléssel. Ötvenhárom személynek sérülés nélkül sikerült elhagynia a kettőtört és kigyulladt gépet. A miniszteri tájékoztató szerint viszont életét veszítette egy további személy is, aki a közeli mezőn dolgozott. A repülőgép személyzetének mind a tíz tagja túlélte a katasztrófát.

A vizsgálat eddigi eredményei alapján Amdt miniszter, a kormánybizottság vezetője megállapította, hogy a hajtóművek teljes fordulatszámú dolgoztak, de az IL-62 nem tudta a levegőbe emelkedni. Emiatt a pilóta megszakította a felszállást, ezután a gép a földön maradvá mintegy 500 méterrel túlórhant a kifutópályán, kigyulladt és súlyosan megrongálódott. A repülőgépet berendezései a szerencsétlenség idején kifogástalanul működtek, a meteorológiai viszonyok normálisak voltak. Az IL-62 személyzetét a miniszter alaposan kiképzett, tapasztalt legénységnek nevezte. A baleset okainak végleges tisztázásáig az Interflug légitársaság valamennyi IL-62 típusú repülőgépére felszállási tilalmat rendelt el a közlekedési miniszter. Az intézkedést biztonsági megfontolásokra hivatkozva jelentették be.

Felmentés Romániában

Romániában elnöki rendelettel felmentették államtitkári tisztebről Florea Gruia, aki a mezőgazdasági minisztérium állami gazdaságok igazgatóságának volt a vezetője. Helyére Viorel Vizureanu neveztek ki.

A felmentést Bukarestben összefüggésbe hozzák a Vedeai-ügygel. Az elmúlt napokban a Scinteia beszámolt arról, hogy a Giurgiu megyei Vedeai állami gazdaságban súlyosan

megszegték a „munkanormákat és a szakmai etikai szabályokat” s emiatt több vezetőt leváltottak.

A megbírált személyek, a „vétekesek” között volt a minisztérium állami gazdaságok igazgatóságának egyik főfelügyelője is. (Mi juthat eszébe az embernek egy ilyen aprócska hírről? Talán Brecht jeles mondása: „A népet nem lehet felmenteni...” A szerk.)